

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

20 lipca

№ 71.

Rok 1928.

TREŚĆ:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA

- Poz.: 643**—Spraw Wojskowych z dnia 15 maja 1928 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. 1609
- 644**—Poczt i Telegrafów z dnia 5 lipca 1928 r. w sprawie zastępczego doręczania zwykłych przesyłek listowych. 1640

643.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych

z dnia 15 maja 1928 r.

w sprawie wykonania ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r.

Na podstawie art. 125 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 698) o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, zmienionej i uzupełnionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 347), której jednolity tekst został ogłoszony w załączniku do obwieszczenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 603) zarządzam co następuje:

Rozdział I.

Do art. 7.

§ 1. Szeregowi składają zasadniczo przysięgę wojskową po ukończeniu szkoły rekruta. Szeregowi, którzy odbyli przeszkolenie przysposobienia wojskowego i uzyskali co najmniej I stopień przysposobienia wojskowego, mogą złożyć przysięgę wojskową przed terminem ukończenia w danej formacji szkoły rekruta, o ile względy lokalne (np. służba wartownicza) tego wymagają, nie wcześniej jednak, jak

po upływie 4-ch tygodni od daty zaliczenia szeregowego do stanu faktycznego formacji.

Szeregowi formacji wymaszerowujących w pole składają ponowną przysięgę przed odmarszem z garnizonów.

§ 2. Przysięga wojskowa jest uroczystością wojskową, składającą się, o ile możliwości z nabożeństwa, ponadto z właściwej przysięgi i defilady.

Nabożeństwo połączone z okolicznościowym kazaniem o znaczeniu i treści przysięgi odprawiają dla każdego wyznania oddzielnie duchowni właściwych wyznań, o ile możliwości duchowni wojskowi, w zasadzie w świątyniach tychże wyznań.

§ 3. Przysięgę wojskową odbierają duchowni właściwych wyznań, odczytując rotę przysięgi w brzmieniu ustalonym art. 7 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego dla danego wyznania, w obecności dowódcy formacji względnie wyznaczonych przez niego oficerów.

W razie nieobecności duchownego, przysięgę może odebrać dowódca formacji względnie wyznaczony przez niego oficer.

Szeregowi powtarzają głośno poszczególne zdania za odczytującym rotę przysięgi, przyjmując postawę wskazaną regulaminem.

§ 4. Szczegółowy przebieg uroczystości, związanych ze składaniem przysięgi, ustala regulamin służby wewnętrznej.

§ 5. Brzmienie przysięgi należy stosować według wyznania, wpisanego do dokumentu ewidencyjnego danego szeregowego.

§ 6. Termin składania przysięgi dla poszczególnych garnizonów oznacza dowódca okręgu korpusu po porozumieniu się z właściwymi władzami duszpasterskimi danego wyznania.

Na zaprzysiężenie przed terminem ukończenia szkoły rekruta (§ 1) zezwala w wyjątkowych wypadkach, na wniosek dowódcy formacji, dowódca okręgu korpusu.

§ 7. Odmawiający złożenia przysięgi będą za niewykonanie rozkazu służbowego pociągnięci do odpowiedzialności sądowej.

Do art. 8.

§ 8. Dowódcy powinni przed przydzieleniem szeregowych na stanowiska związane z administracją pieniężną lub materiałową upewnić się, czy nie istnieje pokrewieństwo do czwartego stopnia włącznie, albo powinowactwo do drugiego stopnia włącznie (zstępni i wstępni oraz w linii bocznej) między danymi szeregowymi, a oficerami względnie szeregowymi, pełniącymi funkcje związane z administracją pieniężną lub materiałową w tej samej formacji lub też w formacjach, które są w bezpośredniej zależności pod względem administracji pieniężnej lub materiałowej.

W wypadku istnienia wspomnianego pokrewieństwa albo powinowactwa między tymi, którzy zostali wyznaczeni na stanowiska związane z administracją pieniężną lub materiałową, każdy ze spokrewnionych lub spowinowacanych obowiązany jest złożyć o tem meldunek swemu bezpośredniemu przełożonemu.

Za niezłożenie wymaganego meldunku obaj spokrewnieni (spowinowaceni) pociągani będą do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

W wypadkach tych odpowiada również przełożony, który wiedząc o istniejącem pokrewieństwie względnie powinowactwie, nie zarządza niezwłocznie odpowiednich przesunięć personalnych — jeżeli do tego jest uprawniony, lub nie złoży meldunku o tem swemu bezpośredniemu przełożonemu — jeżeli nie jest uprawniony do zarządzenia potrzebnych przesunięć personalnych.

§ 9. Spokrewnieni do czwartego stopnia włącznie są:

- 1) w linii prostej ojciec, syn, dziadek, wnuk i t. d.,
- 2) w linii bocznej bracia, bracia rodziców, synowie rodzeństwa, synowie rodzeństwa rodziców.

Powinowaci do 2-go stopnia są: pasierb, ojciec żony i bracia żony.

Rozdział II.

Szeregowi służby czynnej.

Do art. 11.

§ 10. Na podstawie karty powołania i zgodnych z nią dokumentów ewidencyjnych, które formacja otrzymała od powiatowego komendanta uzupełnień, dowódca formacji ogłasza w rozkazie dziennym datę zgłoszenia się poborowego i przydział do pododdziału. Zaliczenie powołanego do stanu fak-

tycznego formacji (wcielenie) następuje w dniu jego zgłoszenia się do niej. Wszelkie ze służbą wojskową związane należności przysługują powołanemu od dnia zgłoszenia się jego do formacji.

Zaliczanie czasu służby poborowym wcielonym do szeregów faktycznie w okresie ustalonym dla wcielenia przez Ministra Spraw Wojskowych uskutecznić należy od pierwszego dnia tego okresu (art. 75 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym — Dz. U. R. P. z r. 1928 Nr. 46, poz. 458).

Analogicznie liczyć należy czas służby szeregowym, korzystającym z przywileju skróconej czynnej służby wojskowej.

Natomiast rekrutom przybyłym względnie dostawionym do formacji po okresie wcielenia, ogłoszonym przez Ministra Spraw Wojskowych, liczyć należy służbę wojskową od dnia faktycznego przybycia (zgłoszenia się, względnie dostawienia) do formacji.

Do art. 12.

§ 11. Według rodzajów służby wojskowej szeregowi dzielą się na szeregowych:

- 1) piechoty,
- 2) kawalerji,
- 3) artylerji,
- 4) aeronautyki,
- 5) inżynierji,
- 6) służby uzbrojenia,
- 7) służby intendentury,
- 8) służby zdrowia,
- 9) żandarmerji.

Ewentualny podział poszczególnych rodzajów służby wojskowej na grupy ustalają odrębne zarządzenia Ministra Spraw Wojskowych.

§ 12. Rodzaj służby wojskowej wyznacza poborowym (przed ich wcieleniem) właściwy powiatowy komendant uzupełnień, indywidualnie na podstawie decyzji komisji poborowej, przepisów o przeznaczaniu poborowych do służby w poszczególnych rodzajach wojska i ilościowego rozdzielnika rekrutów, wydanego przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 13. Imienny rozdział poborowych na poszczególne formacje w obrębie danego rodzaju służby wojskowej uskutecznia przed wcieleniem powiatowy komendant uzupełnień na podstawie ilościowego rozdzielnika rekrutów ustalonego dla poszczególnych formacji przez Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 14.

§ 14. Tryb przenoszenia szeregowych służby czynnej z jednego rodzaju służby wojskowej do innego w czasie ich służby czynnej ustalają oddzielnie przepisy o administrowaniu stanem szeregowych służby czynnej, wydawane przez Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 15.

§ 15. Starsi szeregowcy w baonach strzelców korzystają z tytułu „starszy strzelec”.

§ 16. Stopnie szeregowych, wyliczone w art. 15 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego stanowią podstawę:

1) uposażenia, związanego z danym stopniem, a określonego w ustawie o uposażeniu wojska, o ile dany stopień jest rzeczywistym,

2) specjalnych oznak, unormowanych w przepisach o umundurowaniu wojska,

3) awansowania na wyższy stopień w kolejności stopni, ustalonych w art. 15,

4) specjalnych funkcji, związanych z danym stopniem, a określonych w regulaminach, instrukcjach i rozkazach Ministra Spraw Wojskowych,

5) wszystkich innych obowiązków i uprawnień, określonych każdorazowo regulaminami i instrukcjami Ministra Spraw Wojskowych oraz rozkazami przełożonych.

Do art. 16.

§ 17. Szeregowi, odbywający skróconą czynną służbę wojskową, otrzymują tytuł podchorążego rezerwy, jeżeli ukończą szkołę podchorążych rezerwy z pomyślnym wynikiem.

§ 18. Tytuł podchorążego rezerwy, względnie pospolitego ruszenia uprawnia do noszenia specjalnych oznak, określonych w przepisach o umundurowaniu wojska, oraz awansowania do stopni podoficerskich w myśl §§ 88 — 91 niniejszego rozporządzenia.

§ 19. Aż do chwili mianowania podporucznikiem rezerwy względnie pospolitego ruszenia, podchorąży rezerwy względnie pospolitego ruszenia, w czasie pełnienia służby czynnej oraz powołania na ćwiczenia rezerwy, pobiera uposażenie według posiadanej rzeczywistego stopnia szeregowego.

§ 20. Obowiązki i prawa szkolne szeregowych odbywających skróconą czynną służbę wojskową ustalają przepisy służbowe dla szkół wojskowych oraz specjalne rozkazy i instrukcje Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 17.

§ 21. Tytuły, określające funkcje szeregowych są ustalone w regulaminach i instrukcjach Ministra Spraw Wojskowych dla każdego rodzaju służby wojskowej.

Do art. 20.

§ 22. Szeregowi służby czynnej nie mogą być członkami żadnych stowarzyszeń o charakterze politycznym, ani nie mogą należeć do zarządów, dyrekcji, lub komisji rewizyjnych takich stowarzyszeń. Nie wolno im brać udziału w zjazdach, zebraniach, odczytach, wiecach i żadnych innych akcjach o charakterze politycznym.

§ 23. Należenie do cywilnych stowarzyszeń, nie mających charakteru politycznego, regulują instrukcje i rozkazy Ministra Spraw Wojskowych.

§ 24. Pod zajęciem ubocznym rozumieć należy zajęcia, które nie mają bezpośredniego związku ze służbą wojskową, a nie są dozwolone wedle obowiązujących regulaminów lub rozkazów.

Do art. 21.

§ 25. Szeregowym służby czynnej nie wolno zasadniczo aż do czasu przeniesienia do rezerwy występować w związki małżeńskie. Tylko w wyjątkowych, godnych uwzględnienia wypadkach (np. konieczność oddania swego gospodarstwa rolnego pod nadzór, zaopiekowanie się sierotami potrzebującymi opieki matczynej, małżeństwo na łożu śmierci, lub w ciężkiej chorobie grożącej śmiercią i t. p., lub względy natury moralnej), mogą oni otrzymać od przełożonej władzy wojskowej zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego.

§ 26. Szeregowi służby czynnej, chcąc uzyskać zezwolenie przełożonej władzy wojskowej na zawarcie związku małżeńskiego, winni zasadniczo prosić o to przy raporcie właściwego dowódcę pododdziału, który składa odpowiedni meldunek przełożonemu dowódcy, uprawnionemu do udzielania tych zezwoleń, załączając do meldunku:

1) stwierdzone przez powiatową władzę administracji ogólnej dowody, że zachodzi konieczność zawarcia małżeństwa,

2) świadectwo moralności narzeczonej danego szeregowego,

3) świadectwo wojskowo-lekarskie, stwierdzające stan zdrowia danego szeregowego (dla stale urlopowanych świadectwo wojskowo-lekarskie może być zastąpione świadectwem lekarza cywilnego).

Szczegółowe przepisy co do wymogów zdrowotnych stawianych szeregowym służby czynnej, ubiegającym się o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego, ustala Minister Spraw Wojskowych.

Szeregowi stale urlopowani (§ 45) wnoszą prośby o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego z załącznikami jak pod 1), 2) i 3) bezpośrednio do właściwego powiatowego komendanta uzupełnień.

§ 27. Zezwoleń na zawarcie związku małżeńskiego szeregowym służby czynnej udzielają przełożeni, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku.

§ 28. Zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego, wydane w myśl niniejszego rozporządzenia (wzór Nr. 1) nie przesądza kwestji, czy do zawarcia małżeństwa nie zachodzą ustawowe i religijne przeszkody. Jest ono tylko zaświadczeniem, że ze strony władzy wojskowej niema przeszkód do zawarcia małżeństwa.

§ 29. Szeregowi służby czynnej, a zatem też szeregowi stale urlopowani, którzy zawarli związki małżeńskie bez zezwolenia władzy wojskowej, będą odpowiadali według § 150 kodeksu karnego wojskowego.

§ 30. O zawarciu związku małżeńskiego obowiązany jest szeregowy służby czynnej najdalej do dnia 14 zameldować w drodze służbowej temu prze-

łożonemu, który udzielił zezwolenia, przedstawiając równocześnie wyciąg metryki ślubnej. O obowiązku meldowania do dni 14 o zawarciu związku małżeńskiego winien pouczyć szeregowego jego bezpośredni przełożony przy wydawaniu zezwolenia.

§ 31. Szeregowych służby czynnej, którzy aspirują do stopnia oficerskiego i mają do tego uprawnienia (o czym bezpośredni przełożony danego szeregowego winien się upewnić) należy przed udzieleniem zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego uprzedzić, że zawarcie przez nich związku małżeńskiego zostanie rozpatrzone przez oficerską komisję małżeńską przed ewentualnym wstąpieniem do szkoły oficerskiej, co ewentualnie — w razie ujemnego orzeczenia oficerskiej komisji małżeńskiej — będzie przeszkodą do osiągnięcia przez nich stopnia oficerskiego.

Do art. 22.

§ 32. Przeniesienie do rezerwy szeregowego, wybranego na posła do Sejmu lub Senatu, zarządza właściwy przełożony, posiadający uprawnienia dowódcy pułku, na podstawie listu wierzytelnego, wydanego przez komisję wyborczą w myśl ordynacji wyborczej lub na podstawie legitymacji poselskiej, wydanej przez biuro Sejmu lub Senatu.

Dowódca przenoszący szeregowego na zasadzie powyższego do rezerwy winien przed urlopowaniem podać mu do wiadomości przepisy §§ 33 i 34 niniejszego rozporządzenia, a ponadto winien pouczyć go o obowiązku meldowania właściwemu powiatowemu komendantowi uzupełnień o ewentualnym wygaśnięciu mandatu w terminie, wskazanym w § 35.

§ 33. Przed załatwieniem formalności przeniesienia do rezerwy dowódca zarządza natychmiastowe urlopowanie danego szeregowego. Przeniesienie do rezerwy następuje pod względem formalnym na ogólnych zasadach z tem, że szeregowy taki przez czas sprawowania mandatu nie otrzymuje przydziału mobilizacyjnego i nie może być powołany do ćwiczeń w rezerwie.

§ 34. Z chwilą wygaśnięcia mandatu dany szeregowy podlega wszystkim obowiązkom, wynikającym z ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym i otrzymuje przydział mobilizacyjny na ogólnych zasadach.

§ 35. O wygaśnięciu mandatu dany szeregowy jest obowiązany w ciągu 14 dni zawiadomić właściwego powiatowego komendanta uzupełnień.

Do art. 23.

§ 36. Urlopy szeregowych służby czynnej mogą być stałe (długoterminowe) i czasowe.

§ 37. Udzielone urlopy i przedłużenie urlopów ogłaszać należy w rozkazach dziennych z oznaczeniem czasu trwania, oraz pierwszego i ostatniego dnia urlopu i prowadzić je w ewidencji.

§ 38. Szeregowi urlopowani powinni być poddani oględzinom lekarskim przed odejściem na urlop i po powrocie z urlopu.

§ 39. Szeregowi urlopowani do miejscowości położonych w granicach Rzeczypospolitej Polskiej otrzymać winni wojskowy dokument legitymacyjny dla urlopowanych (karta urlopowych lub dokument urlopowych), ustalony oddzielnym przepisem służbowym, wydanym przez Ministra Spraw Wojskowych.

§ 40. Szeregowi, którzy urlopowani zostają do miejscowości położonych zagranicą, posiadać winni prócz wojskowego dokumentu legitymacyjnego dla urlopowanych także paszport zagraniczny.

§ 41. Dokumenty legitymacyjne dla urlopowanych i paszporty, których ważność wygaśa, należy szeregowym odebrać.

Szeregowy czasowo urlopowany, który swój dokument legitymacyjny dla urlopowanych zgubi, powinien o tem niezwłocznie zameldować temu przełożonemu, który udzielił mu urlopu.

Przedłożenie meldunku powinno nastąpić w drodze przez komendę lokalną najbliższą miejsca urlopu.

Szeregowi tacy winni otrzymać duplikat dokumentu legitymacyjnego dla urlopowanych od władzy lokalnej.

Szeregowi stale urlopowani meldują o zgubie dokumentu legitymacyjnego dla urlopowanych właściwemu powiatowemu komendantowi uzupełnień, który żąda od właściwej formacji wystawienia duplikatu.

Duplikat dokumentu legitymacyjnego dla urlopowanych (stale, czasowo) należy oznaczyć napisem „duplikat“.

§ 42. Udokumentowane prośby o przedłużenie urlopu powinni urlopowani szeregowi przedstawiać pisemnie w drodze przez wojskową komendę lokalną, znajdującą się w miejscu pobytu urlopowanego, a w braku takiej — wprost temu przełożonemu, któremu przysługuje prawo przedłużenia urlopu.

Komendanci lokalni obowiązani są w takich wypadkach przedstawione prośby odpowiednio zaopiniować co do konieczności przedłużenia urlopu i odesłać je niezwłocznie do właściwych formacji wojskowych.

Do podań o przedłużenie urlopu z powodu złego stanu zdrowia, uniemożliwiającego odbycie podróży, należy dołączyć świadectwo wojskowo-lekarskie naczelnego lekarza garnizonu. Jeżeli w miejscu urlopowania lub w pobliżu niema lekarza garnizonowego, można dołączyć wyjątkowo świadectwo lekarza powiatowego, lub też lekarza prywatnego. W tym ostatnim wypadku należy dołączyć zaświadczenie naczelnika gminy, że uzyskanie świadectwa lekarza powiatowego było niemożliwe. W świadectwie lekarskim, mającem na celu stwierdzenie niezdolności urlopowanego do powrotnej podróży ze względu na ciężką chorobę, powinien być podany przypuszczalny okres czasu, niezbędny do osiągnięcia zdolności odbycia podróży.

Podania o przedłużenie urlopu (o nowy urlop) powinny być przedstawiane w takim terminie, by

załatwienie podania nastąpić mogło przed ukończeniem urlopu i by temsamem w razie odmownej decyzji proszący mógł na czas powrócić do swojej formacji wojskowej.

W razie nagłych przeszkód zaszłych w chwili, gdy szeregowy niema już czasu na zwrócenie się do przełożonego dowódcy z prośbą o przedłużenie urlopu, może przedłużyć urlop komendant lokalny, zawiadamiając o tem właściwego dowódcę.

Analogicznie starać się mogą o przedłużenie urlopu szeregowi stale urlopowani, którzy z powodu choroby nie mogą się zgłosić do swej formacji (względnie powiatowej komendy uzupełnień) w terminie oznaczonym w dokumencie legitymacyjnym dla urlopowanych z tą różnicą, że prośby o przedłużenie urlopu wraz z urzędowym świadectwem lekarskim powinni kierować do dowódcy formacji lub do powiatowego komendanta uzupełnień, w zależności od wskazówek zawartych w dokumencie legitymacyjnym dla urlopowanych. O udzielonym przedłużeniu urlopu dowódcy formacji i powiatowi komendanci uzupełnień obowiązani są wzajemnie się powiadamiać.

W razie wyjątkowo nagłych wypadków, oraz w wypadku, gdy w miejscu pobytu szeregowego na urlopie niema żadnej władzy wojskowej, może on zwrócić się telegraficznie do dowódcy, który mu udzielił urlopu z prośbą o przedłużenie urlopu, podając krótko powody.

Dokumenty (np. świadectwo lekarskie i t. p.), uzasadniające prośbę o przedłużenie urlopu przedstawia naówczas dany szeregowiec swej władzy przełożonej po powrocie z urlopu.

Spóźnione podania o przedłużenie urlopu mogą być rozpatrywane tylko w drodze wyjątku w wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie.

Za wniesienie prośby o przedłużenie urlopu bez uzasadnionej przyczyny winien dany szeregowy być pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Samowolne przedłużenie urlopu bez wniesienia prośby o przedłużenie należy uważać za samowolne oddalenie się ze swego oddziału lub za dezercję.

§ 43. Podania o zezwolenie na wyjazd zagranicę lub na teren w. m. Gdańska wnoszą szeregowi w drodze służbowej do właściwego dowódcy okręgu korpusu (Szefa Gabinetu Ministra).

Na teren w. m. Gdańska mogą szeregowi wyjeżdżać tylko na urlopy okolicznościowe. Przy przekroczeniu granicy polsko-gdańskiej szeregowi winni posiadać przepisową legitymację służbową i okazać ją na żądanie władz gdańskich, wobec których jest ona wystarczającym dowodem osobistym (na mocy art. 16 umowy polsko-gdańskiej z dnia 24 października 1921 roku — załącznik do Dz. U. R. P. z 1922 r., Nr. 16, poz. 139).

Szeregowi, którzy otrzymali od dowódcy okręgu korpusu (Szefa Gabinetu Ministra) zezwolenie na wyjazd zagranicę, proszą na podstawie tego zezwolenia bezpośrednio właściwą powiatową władzę administracji ogólnej o wydanie paszportu zagranicznego. Uzyskanie wiz na paszporcie w konsulatach tych krajów, do których dany szeregowy wyjeżdża, względnie przez które przejeżdża, należy do niego.

W czasie pobytu zagranicą, lub na terenie w. m. Gdańska, urlopowani zobowiązani są chodzić w ubraniu cywilnem i nie mają prawa posiadania przy sobie broni. Zezwolenie na noszenie munduru wojskowego zagranicą lub na terenie w. m. Gdańska wydać może tylko Minister Spraw Wojskowych. Pozwolenie na noszenie ubrania cywilnego na czas urlopu wydają dowódcy okręgów korpusu (Szef Gabinetu Ministra) jednocześnie z udzieleniem zezwolenia na wyjazd zagranicę (na teren w. m. Gdańska).

Szeregowi oddają broń prywatną, na posiadanie której uzyskali pozwolenie władzy przełożonej, przed wyjazdem na urlop zagraniczny lub na teren w. m. Gdańska do przechowania dowódcy pododdziału.

§ 44. W razie śmierci urlopowanego, urzędnik stanu cywilnego, względnie prowadzący księgi metrykalne, obowiązany jest przesłać urzędowe zawiadomienie o zejściu, a naczelnik gminy dokument legitymacyjny dla urlopowanych — do komendy lokalnej, znajdującej się w miejscu śmierci danego szeregowego.

Komenda lokalna przesyła urzędowe zawiadomienie o zejściu i dokument legitymacyjny dla urlopowanych do właściwej formacji macierzystej, względnie służbowej danego szeregowego.

W miejscowościach, gdzie niema załogi, powinien urzędnik stanu cywilnego przesłać urzędowe zawiadomienie o zejściu, a naczelnik gminy dokument legitymacyjny dla urlopowanych zmarłego szeregowego właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Powiatowa władza administracji ogólnej przesyła te dokumenty właściwej formacji macierzystej, względnie służbowej.

Dowódca formacji macierzystej, względnie służbowej przesyła urzędowe zawiadomienie o zejściu, oraz daty ewidencyjne danego szeregowego (stopień, imię, nazwisko, imiona rodziców, nazwisko rodowe matki, datę i miejsce urodzenia zmarłego, ostatni przydział wojskowy, ewentualnie imię i nazwisko rodowe wdowy) do właściwego urzędu duszpasterskiego, celem dokonania wpisu do księgi metrykalnej zmarłych.

Naczelnik gminy obowiązany jest prócz tego odesłać broń białą zmarłego szeregowego do właściwej formacji wojskowej.

W razie śmierci czasowo urlopowanego szeregowego koszty pogrzebu, urządzonego przez rodzinę, gminę lub osoby postronne, zwaracane będą według norm, określonych rozkazem Ministra Spraw Wojskowych. Zwrócone mogą być tylko koszty t. zw. kompletu pogrzebowego, w skład którego wchodzi: krzyż, trumna i tablica. Urządzący pogrzeb podanie o zwrot kosztów przy dołączeniu aktu zejścia przesyła do tej formacji wojskowej, w której zmarły pełnił ostatnio służbę, formacja zaś do szefa sanitarnego właściwego okręgu korpusu, który zarządza wyplatę.

§ 45. Urlopy stałe (długoterminowe) mogą być spowodowane:

1) czasową niezdolnością do służby wojskowej. Warunki i sposób udzielania na tej podstawie urlopów określone są w przepisach o postępowaniu rewizyjno-lekarskim, wydanych przez Ministra Spraw Wojskowych,

2) stałym urlopowaniem w myśl art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym. Stałe urlopowanie w tym wypadku zarządza każdorazowo oddzielnym rozkazem Minister Spraw Wojskowych.

Z chwilą stałego urlopowania w myśl pkt. 1 i 2 niniejszego paragrafu, szeregowi zostają skreśleni ze stanu faktycznego wojska, tracą prawo do noszenia munduru wojskowego, pozostają jednak w ewidencji i w dyspozycji swych formacji ewidencyjnych, a w innych sprawach podlegają bezpośrednio właściwemu powiatowemu komendantowi uzupełnień. Szeregowi stale urlopowani wnoszą wszelkie podania, prośby lub zażalenia do władz wojskowych przez powiatowego komendanta uzupełnień, na terenie którego zamieszkują, zaś prośby o przedłużenie urlopu — w myśl postanowień § 42 niniejszego rozporządzenia.

Obowiązek meldowania przez szeregowych stale urlopowanych przybycia do miejsca zamieszkania po zwolnieniu z formacji, wyjazdu do formacji, oraz każdorazowej zmiany miejsca zamieszkania lub pobytu jest ustalony w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym.

§ 46. Urlop czasowy jest to zwolnienie szeregowego na pewien czas od wszelkich zajęć służbowych z prawem opuszczenia miejsca postoju formacji, w której dany szeregowy pełni służbę, z zachowaniem wszelkich innych obowiązków i praw szeregowego.

§ 47. Urlopy czasowe szeregowych służby czynnej mogą być:

1) okolicznościowe:

- a) udzielane w ważnych sprawach osobistych, rodzinnych i majątkowych,
- b) udzielane ze względu na wyjątkowe warunki służby wojskowej,
- c) świąteczne,

2) lecznicze, celem poratowania zdrowia lub leczenia w sezonowych zakładach i sanatorjach.

§ 48. Jeżeli jest wiadomem, że proszący o urlop zostanie w ciągu tygodnia urlopowany na stałe, przeniesiony do rezerwy i t. p., to nie należy takiemu szeregowemu udzielać urlopu czasowego, lecz należy go od razu stałe urlopować, względnie zwolnić z czynnej służby wojskowej.

§ 49. Prawo udzielania urlopów czasowych przysługuje:

- 1) przełożonym, posiadającym uprawnienia dowódcy kompanii — urlopów do 3 dni,
- 2) przełożonym, posiadającym uprawnienia dowódcy bataljonu — urlopów do 7 dni,
- 3) przełożonym, posiadającym uprawnienia co najmniej dowódcy pułku — urlopów do najwyższych rozmiarów ustalonych niniejszym rozporządzeniem.

§ 50. Dowódcy (komendanci, kierownicy, szefowie) powinni przy udzielaniu urlopów czasowych brać pod uwagę stan faktyczny podległej formacji,

stopień wykształcenia, zachowanie się, jak i osobiste oraz wyznaniowe stosunki proszącego o urlop, a przede wszystkim powinni baczyć, by na skutek udzielonych przez nich urlopów nie ucierpiał tok normalny służby podległej formacji wojskowej.

§ 51. Przejściowe wstrzymanie urlopów czasowych szeregowym może zarządzić dowódca okręgu korpusu w podległych mu formacjach.

§ 52. Nie należy udzielać urlopów czasowych do miejscowości zagrożonych epidemią.

Sposób ogłaszania takich miejscowości organom wojskowym ureguje Minister Spraw Wojskowych oddzielnym zarządzeniem.

§ 53. Ordynansi osobiście otrzymują urlopy czasowe za zgodą oficera, w którego dyspozycji się znajdują.

§ 54. Przed wyjazdem na czasowy urlop wien szeregowy pozostawić swój dokładny adres.

§ 55. Czasowo urlopowani (z wyjątkiem urlopowanych zagranicą) wyjeżdżają na urlop w mundurze wojskowym z bronią białą.

Pozostałe rzeczy skarbowe należy przed wyjazdem na urlop odebrać szeregowym i złożyć w magazynie podręcznym pododdziału.

W szczególności należy odbierać im służbową broń palną.

Za wykonanie tego postanowienia odpowiada osobiście dowódcy pododdziałów urlopowanych szeregowych.

§ 56. Czasowo urlopowany szeregowy jest obowiązany przerwać urlop i powrócić natychmiast do swej formacji:

- 1) w razie ogłoszenia mobilizacji i
- 2) w razie odwołania urlopu.

Szeregowi czasowo urlopowani zagranicą (na teren w. m. Gdańska) powinni po otrzymaniu wiadomości o mobilizacji Wojska Polskiego natychmiast, nie czekając powołania, powrócić do swojej właściwej formacji wojskowej, o czym bezpośredni przełożony winien danego szeregowego przed wyjazdem na urlop pouczyć.

§ 57. W razie pobytu czasowo urlopowanego szeregowego w pewnym garnizonie ponad 24 godziny powinien szeregowy osobiście zameldować swój przyjazd i wyjazd w wojskowej komendzie lokalnej. W wypadkach, jeżeli w danej miejscowości jest dylokowana składowa część własnej formacji wojskowej, powinien urlopowany szeregowy zameldować również dowódcy tejże o swoim przyjeździe i wyjeździe.

W miejscowościach, w których niema załogi wojskowej powinni czasowo urlopowani szeregowi zgłosić swój przyjazd i wyjazd w oddziale lub posterunku Korpusu Ochrony Pogranicza, jeśli zaś takiego niema w danej miejscowości, wówczas — w posterunku policji państwowej, a w braku tegoż — w urzędzie gminnym.

Przyjazd należy meldować w ciągu 24 godzin od chwili przyjazdu, zaś wyjazd w ciągu 24 godzin przed wyjazdem.

Wyjazd ma urlopowany tylko w tych wypadkach osobno meldować, jeśli pobyt jego w miejscu urlopu trwał ponad 8 dni, przy krótszym pobycie melduje urlopowany wyjazd jednocześnie z przyjazdem. Urlopowany czasowo zagranicę ma przesłać pisemny meldunek o swym przyjeździe i wyjeździe w najbliższej polskiej placówce konsularnej (na terenie w. m. Gdańska, Komisarzowi Generalnemu Rzeczypospolitej Polskiej).

Władze, przyjmujące meldunki o przyjeździe i wyjeździe szeregowych, powinny fakt zameldowania względnie odmeldowania się poświadczyć zapomocą odpowiedniej pieczętki na dokumencie legitymacyjnym dla urlopowanych (karta urlopową lub dokument urlopowy) i jeśli chodzi o dowództwa (komendy) wojskowe prowadzić w ewidencji w „książce meldunkowej” czasowo urlopowanych szeregowych (wzór Nr. 2), jeżeli zaś chodzi o urzędy gminne i posterunki policji państwowej — w myśl obowiązujących przepisów meldunkowych.

§ 58. 1) Urlopów okolicznościowych udziela się w ważnych sprawach osobistych, rodzinnych i majątkowych; nie mogą one przekraczać u szeregowych służby czynnej 10 dni w każdym roku służby.

2) Szeregowym, odbywającym służbę wojskową przez pełne 24 miesiące w warunkach szczególnie ciężkich (np. w Korpusie Ochrony Pogranicza), może być udzielany niezależnie od 10-dniowego urlopu, 14-dniowy urlop okolicznościowy ze względu na wyjątkowe warunki służby wojskowej po odbyciu przez szeregowego co najmniej jednego roku służby.

3) Pozatem szeregowym mogą być udzielane urlopy świąteczne, których czas trwania i warunki udzielania każdorazowo określa Minister Spraw Wojskowych.

4) Szeregowi odbywający służbę wojskową w myśl art. 60 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, szeregowi rezerwy powołani do ćwiczeń w myśl art. 77 powyższej ustawy oraz szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia, powołani do służby wojskowej w czasie pokojowym w myśl art. 81 i 84 powyższej ustawy, — otrzymać mogą urlop okolicznościowy tylko w wyjątkowo ważnych sprawach osobistych, rodzinnych i majątkowych na czas najwyżej 4 dni za cały okres służby względnie ćwiczenia.

5) Przedłużenie urlopów okolicznościowych ponad powyższe normy jest dopuszczalne tylko w razie obłożnej choroby i zalicza się szeregowym służby czynnej na poczet urlopu leczniczego. Przedłużenie urlopu udziela władza, która udzieliła urlopu, a w wyjątkowych wypadkach władza lokalna, zawiadamiając o tem właściwego przełożonego w myśl § 42 niniejszego rozporządzenia.

§ 59. Urlopy lecznicze dzielą się na:

- 1) zdrowotne,
- 2) ozdrowieńcze,
- 3) udzielane na czas do ukończenia postępowania rewizyjno-lekarskiego.

§ 60. Urlopów leczniczych należy udzielać z urzędu na podstawie świadectw wojskowo-lekarskich, względnie orzeczeń wojskowo-lekarskich.

§ 61. Urlopów leczniczych nie należy udzielać szeregowym chorym na cierpienia przewlekłe, zaś w szczególności chorym, którzy nie wyrazili zgody na wykonanie niezbędnych zabiegów operacyjnych, chorym na gruźlicę otwartą, na choroby uszu, oczu (z wyjątkiem urlopów ozdrowieńczych po zabiegach operacyjnych), wreszcie chorym umysłowo. Chorzy tacy podlegają postępowaniu rewizyjnemu w myśl przepisów o postępowaniu rewizyjno-lekarskiem.

§ 62. Przedłużenie urlopu leczniczego (zdrowotnego lub ozdrowieńczego) jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych wypadkach, gdy urlopowany jest tak ciężko chory, że jego powrotna podróż, względnie transport do najbliższego szpitala wojskowego byłyby połączone z niebezpieczeństwem dla jego zdrowia. Przedłużenie urlopu leczniczego (zdrowotnego lub ozdrowieńczego) w ostatnim wypadku udzielają dowódcy formacji na okres czasu niezbędnie konieczny dla uzyskania zdolności do transportu w myśl § 42 niniejszego rozporządzenia.

§ 63. Urlopy zdrowotne mogą być udzielane szeregowym, których stan zdrowia nie wymaga ani wykonania zabiegów leczniczych, ani opieki lekarskiej, przyczem rokuje zupełną poprawę, a jednak czasowo znosi lub zmniejsza w znacznym stopniu ich zdolność do służby wojskowej.

§ 64. Czas trwania urlopów zdrowotnych dla szeregowych służby czynnej nie może przewyższyć 6 tygodni przez cały czas służby wojskowej, przyczem każdorazowy urlop nie może przekraczać 3-ch tygodni. Urlopów zdrowotnych, do trzech tygodni każdorazowo włącznie, udziela uprawniony do tego dowódca (§ 49) na podstawie świadectwa wojskowo-lekarskiego, wystawionego przez naczelnego lekarza formacji, względnie garnizonowej izby chorych.

§ 65. Dowódca formacji nieewidencyjnej, udzielając urlopu zdrowotnego zawiadamia o tem dowódcę formacji ewidencyjnej, do której dany szeregowy należy.

§ 66. Urlopy ozdrowieńcze udzielane są szeregowym, pozostającym na leczeniu w szpitalach wojskowych, z chwilą, gdy stan zdrowia nie wymaga już dalszej opieki lekarskiej, a przebyte choroby są poważne lub ostre schorzenia, względnie zabiegi operacyjne, powodują konieczność dłuższego wypoczynku, po którym przewiduje się powrót do zdrowia.

Czas trwania urlopu ozdrowieńczego dla szeregowych służby czynnej nie może przewyższać sześciu tygodni.

Urlopów ozdrowieńczych udziela na podstawie orzeczenia wojskowo-lekarskiego, wystawionego przez dany szpital, komendant szpitala. Odpis tego orzeczenia, z zawiadomieniem o odejściu szeregowego na urlop, przesyła komendant szpitala natychmiast właściwemu dowódcy formacji. Po upływie urlopu ozdrowieńczego szeregowi wracają wprost do swojej formacji względnie do szpitala, z którego odeszli na urlop, a to zależnie od wskazówek, zawartych w dokumencie legitymacyjnym dla urlopowanych.

§ 67. Chorym umysłowo mogą być udzielane urlopy ozdrowieńcze po wdrożeniu postępowania re-

wizyjnego za pisemną zgodą osób, obejmujących opiekę nad chorymi.

W żadnym wypadku nie wolno urlopować chorych umysłowo, niebezpiecznych dla siebie i otoczenia.

§ 68. Urlopów leczniczych udzielać można również szeregowym, co do których wdrożone zostało postępowanie rewizyjno-lekarskie na czas do ukończenia tego postępowania, jeżeli udzielony urlop nie przedłuży lub nie utrudni samego postępowania rewizyjno-lekarskiego.

Do art. 26.

§ 69. Degradacja szeregowego służby czynnej następuje:

1) na podstawie prawomocnego wyroku sądowego,

2) na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego, wydanego w myśl przepisów dyscyplinarnych dla wojska.

Zdegradowanych podoficerów przenosi na wniosek dowódcy formacji zdegradowanego właściwy dowódca okręgu korpusu (Szef Gabinetu Ministra) do innej formacji (urzędu, zakładu i t. p.) tego samego rodzaju służby wojskowej, zdegradowanych starszych szeregowców przenosi dowódca formacji do innego pododdziału w obrębie tej samej formacji (urzędu, zakładu i t. p.).

Nienaganne sprawowanie, widoczna poprawa w ciągu 6 miesięcy i przebieg poprzedniej służby mogą być podstawą ponownego awansowania, o ile charakter czynu i skutki wyroku sądowego nie stoją temu na przeszkodzie.

Do art. 27.

§ 70. Karę pozbawienia wolności, orzeczoną prawomocnym wyrokiem sądowym, wlicza się do czasu służby czynnej, o ile czas trwania tej kary nie przekracza okresu trzech tygodni.

Na okres trzech tygodni może składać się jedna kara lub też kilka kar razem wziętych.

Do art. 28.

§ 71. Szeregowi służby czynnej zostają przeniesieni ze służby czynnej:

I. do rezerwy:

a) wskutek ukończenia ustawowo przewidzianej obowiązkowej służby czynnej, jeżeli nie pozostają nadal w służbie wojskowej, jako podoficerowie zawodowi lub szeregowi nadterminowi,

b) na podstawie art. 22 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, wskutek wybrania na posła do Sejmu lub Senatu;

II. do pospolitego ruszenia na podstawie orzeczenia komisji rewizyjnej, w myśl obowiązujących przepisów sanitarno-rewizyjnych.

§ 72. Przeniesienie szeregowego służby czynnej do rezerwy wskutek odbycia służby czynnej na-

stępuje zasadniczo po upływie tego dnia, w którym kończy się jego obowiązek, przewidziany w art. 4 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym przy uwzględnieniu postanowień art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, po odliczeniu czasu:

- a) trwania kary w myśl art. 27 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego i § 70 niniejszego rozporządzenia,
- b) przebywania w dezercji lub samowolnem oddaleniu poza formację,
- c) urlopowania wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej, w myśl orzeczenia wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej (§ 45 pkt. 1 niniejszego rozporządzenia).

Odsługiwanie obowiązkowego czasu służby czynnej może mieć miejsce tylko do końca tego roku kalendarzowego, w którym szeregowy służby czynnej kończy 40 lat życia.

Czas przebyty w niewoli wlicza się szeregowym służby czynnej do okresu czasu obowiązkowej służby wojskowej, jeżeli postępowanie rehabilitacyjne wykaże, że dostanie się do niewoli nastąpiło z przyczyn usprawiedliwionych. Po powrocie z niewoli szeregowy powinien zameldować się natychmiast u dowódcy najbliższej formacji wojskowej, celem odesłania go do dowódcy formacji macierzystej, który wdraża postępowanie rehabilitacyjne w sposób analogiczny, jak wskazano w § 172 niniejszego rozporządzenia.

§ 73. Jeżeli szeregowy służby czynnej w chwili, w której powinien być przeniesiony do rezerwy, znajduje się w wojskowym areszcie dyscyplinarnym, lub w więzieniu wojskowym, albo też w szpitalu wojskowym na leczeniu, przeniesienie go do rezerwy następuje po odcierpieniu kary dyscyplinarnej, lub sądowej, o ile ta ostatnia łącznie z ewentualnymi poprzednio w czasie służby odbytemi karami sądowymi nie przekracza trzech tygodni — albo też po wyjściu ze szpitala.

Po odcierpieniu kary, względnie po wyjściu ze szpitala, należy odesłać danego szeregowego do jego formacji macierzystej, która przeprowadza zwolnienie go do rezerwy.

O ile kara sądowa przekracza okres trzech tygodni, nie przekracza zaś jednego roku, przeniesienie szeregowego do rezerwy następuje dopiero po odbyciu tej kary w więzieniu wojskowym i odsłużeniu w szeregach czasu, spędzonego w więzieniu, a brakującego do obowiązkowego okresu służby czynnej.

O ile kara sądowa przekracza jeden rok, może być dany szeregowy stale urlopowany w myśl art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, celem odbycia kary w więzieniu cywilnym. Powołanie do służby wojskowej następuje w tych wypadkach po odbyciu kary, o ile wedle ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym jest to dopuszczalne. O stałym urlopowaniu należy zawiadomić właściwego prokuratora wojskowego.

§ 74. Szeregowi, którzy na podstawie art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym zo-

stali stale urlopowani przed terminem, określonym w art. 4 powyższej ustawy, zostają przeniesieni do rezerwy w ustawowo przewidzianym terminie.

§ 75. Przeniesienie do pospolitego ruszenia na podstawie orzeczenia wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej następuje z chwilą zatwierdzenia tego orzeczenia przez dowódcę, uprawnionego przepisami o postępowaniu rewizyjno-lekarskiem.

§ 76. Szeregowi przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia, otrzymują od władz wojskowych książeczki wojskowe, jako osobiste dokumenty wojskowe, stwierdzające ich stosunek do wojska.

Do art. 29.

§ 77. Szeregowi służby czynnej zostają zwolnieni od obowiązku służby wojskowej:

1) w razie uznania ich za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej (kategoria E). Podstawą do zwolnienia jest orzeczenie wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej, działającej w myśl przepisów o postępowaniu rewizyjno-lekarskiem. Orzeczenie komisji musi być zatwierdzone przez uprawnionego do tego dowódcę;

2) w razie zupełnego zwolnienia od powszechnego obowiązku wojskowego w innych wypadkach na podstawie ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym. Przełożeni, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku, zarządzają w tym wypadku zwolnienie na podstawie urzędowego zawiadomienia, otrzymanego od właściwego powiatowego komendanta uzupełnień;

3) na podstawie prawomocnego wyroku sądowego, orzekającego wydalenie z wojska lub powodującego wyłączenie ze służby wojskowej. Zwolnienie zarządza w tym wypadku przełożony, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku, a to w wypadku orzeczenia kary wydalenia z wojska w wyroku sądowym, — na zasadzie odpowiedniego zawiadomienia, otrzymanego od wojskowych władz sądowych, zaś w wypadku wykluczenia od służby wojskowej — na zasadzie zarządzenia dowódcy okręgu korpusu.

Awanse.

Do art. 31.

§ 78. Wniosek nominacyjny (wzór Nr. 3) sporządza przełożony, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pododdziału i przedkłada ze swą opinią w drodze służbowej dowódcy pułku (równorzędnemu).

§ 79. Ogólnymi warunkami awansowania szeregowych służby czynnej są:

1) przesłużenie w posiadanym stopniu co najmniej takiego okresu czasu, który jest wymagany dla każdego stopnia w art. 32, 34 — 36 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego,

2) nienaganne sprawowanie się,

3) zdolności instruowania lub fachowe,

4) przewidziane ustawą dla danego stopnia ukończenie szkoły wojskowej, kursu lub złożenie egzaminu fachowego,

5) wolny etat związany z nowym stopniem, jeżeli awans ma nastąpić do stopnia rzeczywistego.

§ 80. Awansowanie szeregowych służby czynnej jest regulowane istotnymi potrzebami formacji i etatami, a w tych granicach rzeczywistą korzyścią dla stanu wykszolenia i toku służby.

Z tego też powodu wpływ okresów czasu, przewidzianych w § 79 pkt. 1 i innych przepisach niniejszego rozporządzenia, nie daje sam przez się — nawet przy istnieniu innych warunków wymaganych do awansu — prawa do awansowania.

Dowódcy, uprawnieni do awansowania szeregowych służby czynnej, winni powyżej podane okresy czasu uważać jedynie jako minimalny warunek do awansu, wykorzystując go tylko w wyjątkowych wypadkach.

Do art. 32.

§ 81. Stopień starszego szeregowca (st. strzelca, st. ułana, st. szwoleżera, bombardjera i st. sapersa) otrzymać mogą szeregowcy, którzy:

1) przesłużyli co najmniej 4 miesiące i odbyli wykszolenie rekruta w danym rodzaju służby wojskowej,

2) umieją po polsku czytać, pisać i rachować w zakresie elementarnym,

3) posiadają zdolności instruowania lub fachowe.

Do art. 33.

§ 82. Stopień kaprała (żandarma) otrzymać mogą starsi szeregowcy nie podpadający pod postanowienia § 83 względnie 84 niniejszego rozporządzenia poszczególnych rodzajów broni i służb, którzy ukończyli z pomyślnym wynikiem szkołę podoficerską, względnie kurs, przewidziany dla danej kategorii szeregowych w instrukcjach wykszolenia Ministra Spraw Wojskowych.

Dla niektórych kategorii szeregowych, wskazanych w instrukcjach wykszolenia, ponadto wymagana będzie praktyka na odpowiednich stanowiskach względnie egzamin.

§ 83. Fachowcy i rzemieślnicy, którzy są cechowymi majstrami lub czeladnikami, względnie ukończyli szkołę zawodową swego fachu lub posiadają co najmniej dwuletnią praktykę w danym zawodzie, stwierdzoną poświadczeniem organizacji zawodowej lub w braku tejże poświadczeniem właściwej władzy administracji ogólnej, mogą w formacjach broni i służb, w których rzemieślnicy ich fachu są etatami przewidziani, ukończyć zamiast szkoły podoficerskiej fachowy kurs wojskowy, lub złożyć odpowiedni egzamin, który będzie szczegółowo dla każdego fachu określony rozkazem Ministra Spraw Wojskowych.

§ 84. Szeregowi, którzy posiadają wykształcenie muzyczne, nabyte przed służbą wojskową,

czy też w szkole wychowanków orkiestr wojskowych, oraz zdadzą odpowiedni egzamin kwalifikacyjny i zostaną przydzieleni po 6-miesięcznym przeszkoleniu w szeregach do etatowej orkiestry pułkowej, mogą awansować na kaprali po przesłużeniu co najmniej 4 miesięcy w stopniu starszego szeregowca, o ile po odbyciu ustawą przewidzianego okresu obowiązkowej służby czynnej zobowiążą się do służby w charakterze podoficera zawodowego. W tym wypadku posiadane wykształcenie muzyczne i egzamin zalicza się za szkołę podoficerską.

Do art. 34.

§ 85. Na plutonowych mogą być awansowani szeregowi, którzy w stopniu kaprala przesłużyli co najmniej 8 miesięcy. Szeregowi służby czynnej mogą być awansowani na plutonowych w drodze wyjątku, najwcześniej z dniem stałego urlopowania, w myśl art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym lub przeniesienia do rezerwy.

Do art. 37.

§ 86. Szeregowi, posiadający warunki z art. 37 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego awansują na stopnie st. szeregowca i kaprala na warunkach ustalonych w art. 32 i 33 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego z tem, że w razie braku wolnych etatów kaprali mogą otrzymać tylko stopień tytularny.

Szeregowi ci mogą jeszcze przed przeniesieniem do rezerwy względnie stałym urlopowaniem bez względu na wolny etat uzyskać stopień tytularnego plutonowego, o ile odpowiadają warunkom, wskazanym w art. 34 ustawy.

Prawa i obowiązki związane ze stopniem tytularnym określone są w § 104 do 106 niniejszego rozporządzenia.

Dowodem stwierdzającym wykształcenie w myśl art. 37 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego jest oryginalne urzędowe świadectwo, wydane przez dyrekcję danej szkoły. Urzędowy odpis (sporządzony i zaświadczony przez dowódcę formacji) takiego świadectwa dołącza się do dokumentów ewidencyjnych szeregowego. Oryginał zwraca się.

§ 87. Co do szkół zawodowych (pkt. c) art. 37 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego wydane będą, względnie obowiązują już wydane rozporządzenia właściwych ministrów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

Do art. 38.

§ 88. Stopnie podoficerskie nadane szeregowym, odbywającym skróconą czynną służbę wojskową na mocy art. 49 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym mogą być tylko tytularne; warunek wakansu etatowego stanowiska nie ma tu zastosowania, jak również okresy czasu z art. 32 i 34 — 36, oraz kolejność stopni z art. 30 ustawy.

§ 89. Szeregowi, odbywający skróconą czynną służbę wojskową na mocy art. 49 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, mogą być awansowani do stopnia:

- 1) starszego szeregowca po ukończeniu podstawowego okresu szkolenia;
- 2) następnie do stopnia tytularnego kaprala:
  - a) po ukończeniu podokresu podoficerskiego szkoły podchorążych rezerwy z postępowaniem co najmniej dobrym lub
  - b) po ukończeniu szkoły podchorążych rezerwy i zdaniu egzaminu końcowego z postępowaniem pomyślnym;
- 3) tytularnego plutonowego:
  - a) po ukończeniu szkoły podchorążych rezerwy i zdaniu egzaminu końcowego z postępowaniem co najmniej dobrym, lub
  - b) po ukończeniu praktyki na stanowiskach podoficerskich z postępowaniem co najmniej dobrym;
- 4) tytularnego sierżanta—po ukończeniu praktyki na stanowiskach oficerskich z postępowaniem co najmniej dobrym.

§ 90. Przy przeniesieniu do rezerwy posiadane stopnie tytularne stają się rzeczywistymi.

Podczas ćwiczeń w rezerwie podchorążowie—sierżanci mogą uzyskać drogą awansu stopień starszego sierżanta.

Do art. 39.

§ 91. Szeregowi odbywający skróconą czynną służbę wojskową na mocy art. 49 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, którzy nie ukończyli z pomyślnym wynikiem szkoły podchorążych rezerwy, lub zostali wydaleny ze szkoły podchorążych rezerwy, tracą prawo do skróconej czynnej służby wojskowej, zgodnie z ustawą o powszechnym obowiązku wojskowym i pełnią dalszą obowiązkową czynną służbę wojskową na ogólnych zasadach. Czas przebyty w szkole podchorążych rezerwy zalicza się im do czynnej służby wojskowej.

Stopień, nadany im przy opuszczaniu szkoły przez komisję kwalifikacyjną, w myśl art. 39 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, staje się stopniem rzeczywistym.

Dalszy awans ich odbywa się na ogólnych zasadach, jak dla szeregowych bez cenzusu.

Do art. 40.

§ 92. Awansowanie szeregowego za czyn wyjątkowego męstwa na polu bitwy, przy zachowaniu warunków art. 40 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, następuje każdorazowo tylko o jeden stopień.

Dowódca pułku (równorzędny) lub wyższy dowódca awansuje tych szeregowych na wniosek dowódcy pododdziału, lub z własnej inicjatywy.

Do art. 41.

§ 93. Mianowanie podporucznikiem na warunkach art. 41 ustawy o podstawowych obowiązkach

i prawach szeregowych Wojska Polskiego następuje bez względu na posiadany stopień na wniosek dowódcy formacji w sposób, określony w ustawie o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów.

Do art. 42.

§ 94. Przełożonym uprawnionym do awansowania szeregowych służby czynnej w myśl art. 42 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego w ramach obowiązujących etatów jest posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku — dowódca formacji, w której szeregowy posiada stałą przynależność służbową po uzyskaniu potwierdzenia dowódcy formacji ewidencyjnej, że odpowiedni etat jest wolny. Wyjątek stanowi nadawanie stopni wyższych w myśl art. 38 i 39 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego.

Dowódca formacji, w której szeregowy posiada jedynie czasową przynależność służbową, może jako bezpośredni przełożony stawiać tylko wniosek awansowania.

§ 95. O awansowaniu musi być zawiadomiony w celach ewidencyjnych dowódca formacji ewidencyjnej przez dowódcę, który awans zarządził.

Do art. 43.

§ 96. Awans szeregowego ogłasza w rozkazie dziennym dowódca uprawniony do awansowania. Tak w tym rozkazie jak i w decyzji na wniosku nominacyjnym musi być podana data, od której nowy stopień ma być liczony (dla szeregowych służby czynnej zasadniczo od pierwszego dnia dekady).

Data ta nie może być wcześniejsza od decyzji i od daty rozkazu. Awans ma być ogłaszany w rozkazie w następującej formie:

„starszego szeregowca N.N. z . . . . (formacja) awansuję z dniem . . . . do (tytułarnego) stopnia kaprała”.

Data, od której nowy stopień się liczy, jest podstawą wszystkich obowiązków i uprawnień, związanych z nowym stopniem.

Do art. 44.

§ 97. Przepisy o awansowaniu obowiązują również na czas wojny, jeżeli rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej nie postanowi inaczej.

Do art. 45.

§ 98. Czas postępowania dyscyplinarnego oraz czas trwania kary dyscyplinarnej wlicza się do okresów czasu wymienionych w art. 32, 34, 35 i 36 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, o ile postępowanie dyscyplinarne nie zostało zakończone degradacją. W razie degradacji okres czasu, wymagany do awansu, liczy się od daty degradacji.

§ 99. Czas postępowania sędowokarnego, połączonego z aresztem prewencyjnym, wlicza się do okresów czasu, wymaganych do awansu, tylko wtedy, gdy nastąpiło zaniechanie lub umorzenie postę-

powania, albo uwolnienie prawomocnym wyrokiem sądowym.

Do czasu pozbawienia wolności, na podstawie prawomocnego wyroku sądowego, którego w myśl art. 45 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego nie wlicza się do okresów czasu, wymaganych do awansu, — należy zaliczać jedynie czas faktycznego przebywania w zamknięciu.

§ 100. Czas przebyty w niewoli może być wliczony do okresów czasu, wymaganych do awansu, jeżeli postępowanie rehabilitacyjne będzie miało dodatni wynik dla szeregowego, w myśl § 171 — 172 niniejszego rozporządzenia.

Awansę tytularne.

Do art. 46 — 49.

§ 101. Prócz wypadków, przewidzianych w art. 37 i 38 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, szeregowy, pełniący służbę pod każdym względem wzorowo, oraz okazujący wybitne zdolności i szczególne zainteresowanie w służbie wojskowej, może otrzymać tytularnie stopień podoficerski niezależnie od wakansów w stopniach, przewidzianych etatami formacji, o ile wymagają tego względy służbowe.

§ 102. Przy nadawaniu stopni tytularnych obowiązują zarówno okresy czasu, wymagane do awansu, a wymienione w art. 32, 34 — 36 ustawy, jak i inne ogólne zasady awansowania, lub specjalne warunki wymagane dla danego stopnia (ukończenie szkoły podoficerskiej, równoznacznych kursów, lub złożenie określonych egzaminów fachowych).

§ 103. Stopień tytularny może być tylko o jeden stopień wyższy od rzeczywistego. Wyjątek stanowią szeregowi, odbywający skróconą czynną służbę wojskową, których wszystkie stopnie są tytularne.

§ 104. Kary dyscyplinarne do podoficerów w stopniach tytularnych są stosowane tak, jak do podoficerów w odpowiednich stopniach rzeczywistych.

§ 105. Posiadający stopnie tytularne noszą oznaki przewidziane w przepisach o umundurowaniu dla tych samych stopni rzeczywistych.

§ 106. Tytularne stopnie podoficerskie stają się automatycznie rzeczywistymi, w razie ogłoszenia mobilizacji dla wszystkich objętych mobilizacją. Stwierdzenie tego awansu przeprowadza dowódca formacji, w myśl ogólnych zasad awansowania, bez wniosku nominacyjnego.

Rozdział III.

Szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia.

Część ogólna.

Do art. 50.

§ 107. Podział szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia na rodzaje służby wojskowej odpowiada podziałowi szeregowych służby czynnej.

§ 108. Przeniesienia szeregowych, pozostających w rezerwie lub pospolitem ruszeniu, z jednego rodzaju służby wojskowej do innego, jako też przeniesienia z jednej formacji do innej w obrębie tego samego rodzaju służby wojskowej, przeprowadza właściwy powiatowy komendant uzupełnień na podstawie obowiązujących instrukcji i rozkazów.

W czasie powołania do służby wojskowej (ćwiczenia, mobilizacja i t. p.) zasady przenoszenia szeregowych służby czynnej dotyczą również szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia.

Do art. 51.

§ 109. Wypadki, w których poborowi uznani przy poborze za zdolnych do czynnej służby wojskowej (kategorji A), mimo niepowołania do służby czynnej mogą być przeniesieni do rezerwy przez Ministra Spraw Wojskowych, ustala ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym.

Do art. 52.

§ 110. Pod powołaniem szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia do służby wojskowej w znaczeniu art. 52 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego należy rozumieć powołanie na ćwiczenia wojskowe, na dodatkowe ćwiczenia wojskowe, mobilizację ogólną i częściową, następnie powołanie do służby wojskowej, jeżeli bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, a wreszcie na zebrania kontrolne (art. 77, 81, 84, 96 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym).

§ 111. Chwilą powołania do służby wojskowej jest dla szeregowego rezerwy i pospolitego ruszenia dzień, na który został powołany doręczoną mu w sposób przepisany kartą powołania, wydaną przez właściwego powiatowego komendanta uzupełnień, lub dzień podany w obwieszczeniach; chwilą zwolnienia zaś ze służby wojskowej jest dzień, w którym został skreślony ze stanu faktycznego wojska, lub dzień wydania zarządzenia właściwej władzy, którem został uwolniony od stawiennictwa nakazanego mu kartą powołania, lub obwieszczeniem.

§ 112. Szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia podlegają przepisom Kodeksu Karnego Wojskowego od dnia, na który zostali powołani celem pełnienia służby w wojsku, o ile Kodeks Karny Wojskowy co do niektórych przestępstw nie postanawia inaczej.

Do art. 53.

§ 113. Szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia od dnia, na który zostali powołani do służby wojskowej w myśl § 110 niniejszego rozporządzenia, nie mają prawa wybierania do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej. Niewolno im brać w tym czasie udziału w zjazdach, zebraniach, odczytach, wiecach i żadnych innych akcjach, mających cele polityczne.

Do art. 54.

§ 114. Szeregowy rezerwy lub pospolitego ruszenia, wybrany przed powołaniem na ćwiczenia

w rezerwie, lub do służby wojskowej na posła do Sejmu lub Senatu, zostanie przez właściwego powiatowego komendanta uzupełnień zwolniony od powołania na podstawie listu wierzytelnego, wydanego przez komisję wyborczą, w myśl ordynacji wyborczej, lub na podstawie legitymacji poselskiej wydanej przez biuro Sejmu lub Senatu.

Na tej podstawie powiatowy komendant uzupełnień unieważnia jego przydział mobilizacyjny w myśl obowiązujących przepisów i poucza go równocześnie o jego obowiązku meldunkowym, wynikającym z § 116 niniejszego rozporządzenia.

§ 115. Jeżeli wybór na posła do Sejmu lub Senatu nastąpi w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej, następuje natychmiastowe zwolnienie szeregowego rezerwy lub pospolitego ruszenia. Szeregowy taki przez czas sprawowania mandatu nie otrzymuje przydziału mobilizacyjnego i nie może być powołany do ćwiczeń wojskowych względnie do służby wojskowej.

§ 116. Z chwilą wygaśnięcia mandatu poselskiego szeregowy rezerwy lub pospolitego ruszenia jest obowiązany zawiadomić o tem w ciągu 14 dni właściwego powiatowego komendanta uzupełnień.

§ 117. Szeregowy rezerwy lub pospolitego ruszenia nie jest obowiązany do dodatkowego odbycia tych ćwiczeń, od których został zwolniony w czasie sprawowania mandatu poselskiego.

Do art. 55.

§ 118. Wyjazdy zagranicę szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia uregulowane są w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

Do art. 56.

§ 119. Szeregowym rezerwy i pospolitego ruszenia przed faktycznym zgłoszeniem się do służby wojskowej nie wolno nosić munduru wojskowego, ani jego części z oznakami wojskowymi (orzełek, naszywki oznaczające stopień wojskowy, łapki, guziki typu wojskowego i t. p.).

Awansowanie szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia.

Do art. 57.

§ 120. Szeregowi rezerwy mogą być awansowani przy zachowaniu ogólnych postanowień art. 30 — 49 włącznie ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego pod warunkiem nienagannego sprawowania się na następujących zasadach:

1) na starszego szeregowca mogą być awansowani ci szeregowcy, którzy w czasie ćwiczeń wykazą dostateczną znajomość służby i wzorową karność;

2) na kaprała mogą być awansowani ci starsi szeregowcy, którzy ukończyli w czasie obowiązkowej służby czynnej szkołę podoficerską lub kurs wojskowy, albo też złożyli egzamin fachowy, a któ-

rzy w czasie ćwiczeń wykażą się wzorową karnością i opanowaniem istoty wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby w zakresie, wymaganym od podoficera w stopniu kaprała;

3) na plutonowego mogą być awansowani ci kaprale, którzy w czasie ćwiczeń wykażą się wzorową karnością i bardzo dobrym opanowaniem istoty wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby w zakresie, wymaganym od podoficera w stopniu plutonowego.

Dalsze awanse ponad stopień plutonowego w rezerwie w czasie pokoju nie są przewidziane.

Awans następuje z dniem zwolnienia z ćwiczeń.

§ 121. W razie powołania szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia do czynnej służby wojskowej wskutek mobilizacji, odnoszą się do nich ogólne przepisy o awansowaniu szeregowych służby czynnej.

Mianowanie podoficerami zawodowymi.

Do art. 58 — 59.

§ 122. Warunki i sposób, w jaki szeregowi rezerwy mogą być mianowani podoficerami zawodowymi, określają przepisy §§ 141 — 146 niniejszego rozporządzenia.

Rozdział IV.

Podoficerowie zawodowi.

Do art. 60.

§ 123. Podział podoficerów zawodowych według rodzajów służby wojskowej jest ten sam, jaki wskazany jest w § 11 niniejszego rozporządzenia.

Do art. 61.

§ 124. Podoficerowie zawodowi poszczególnych rodzajów służby wojskowej dzielą się na następujące kategorie:

- 1) podoficerowie zawodowi broni i służby,
- 2) podoficerowie zawodowi majstrzy wojskowi,
- 3) podoficerowie zawodowi orkiestranci.

§ 125. I. Podoficerowie zawodowi broni i służby (§ 124 pkt. 1) są to podoficerowie, pełniący czynności, właściwe dla danego rodzaju wojska, a określone rozkazami, instrukcjami i regulaminami, obowiązującymi tak w danym rodzaju wojska, jak i w całej sile zbrojnej.

Z punktu widzenia systemu szkolenia dzielą się oni na dwie grupy:

- a) podoficerów zawodowych broni i służb bez określonej specjalności, których zakres wyszkolenia obejmuje opanowanie istoty wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby w stopniu, wymaganym od podoficera zawodowego, a ponadto ewentualne wykwalifikowanie w sprawowanej funkcji (nie wyłączając funkcji administracyjnej lub kancelaryjnej), względnie specjalizację (równo-

czesną lub wyłączną), która składa się na istotę wyszkolenia danej formacji broni lub służby;

(np. w pułkach piechoty drużynowy, zastępca dowódcy plutonu w kompanii strzeleckiej; jako funkcje: podoficer broni i gazowy, kancelaryjny, ewidencyjny, rachunkowy, żywnościowy, pisarz, — jako specjalizacja równoczesna: zastępca dowódcy plutonu w kompanii ciężkich karabinów maszynowych i broni towarzyszącej, — jako specjalizacja wyłączna: w baonie balonowym szykowacze balonowi, w formacjach łączności juzista, podoficer magazynowy w służbie intendencji lub podoficer administracyjno-kancelaryjny w sztabach, biurach i urzędach i t. p.),

- b) podoficerów zawodowych specjalistów poszczególnych rodzajów broni i służb, których zakres wyszkolenia oprócz opanowania istoty wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby w stopniu, wymaganym od szeregowca względnie podoficera niezawodowego zależnie od potrzeb wojska, obejmuje równocześnie pewien rodzaj specjalizacji, która charakterem swoim wykracza poza istotę wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby (np. w piechocie podoficer zawodowy telefonista, radjotelegrafista, pionier, sanitariusz, w pułkach artylerji meteorolog i t. p.).

II. Podoficerowie zawodowi majstrzy wojskowi są to podoficerowie, których zakres wyszkolenia obejmuje opanowanie istoty wyszkolenia danego rodzaju broni lub służby w stopniu, wymaganym od szeregowca, względnie podoficera niezawodowego, a ponadto wydoskonalenie się w swym fachu w sposób odpowiadający potrzebom wojska.

III. Podoficerowie zawodowi orkiestranci są przeznaczeni do uzupełniania etatowych orkiestr wojskowych, — zakres ich wyszkolenia obejmuje opanowanie istoty wyszkolenia danego rodzaju broni w stopniu wymaganym od szeregowca, oraz specjalne wyszkolenie muzyczne.

§ 126. Stopniami wojskowymi dla podoficerów majstrów wojskowych są zgodnie z art. 15 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego:

- a) podmajstrzy wojskowy,
- b) młodszy majster wojskowy,
- c) majster wojskowy i
- d) starszy majster wojskowy.

§ 127. Do nazw stopni wojskowych danych kategorii podoficerów zawodowych należy dodawać dla oznaczenia kategorii następujące tytuły funkcyjne względnie określenia:

- a) u podoficerów zawodowych majstrów wojskowych nazwę danego fachu (np. podmajstrzy wojskowy kowal, starszy majster wojskowy piekarz i t. p.);
- b) u podoficerów zawodowych orkiestrantów „orkiestrant” (np. plutonowy orkiestrant i t. p.).

Kategoria podoficerów zawodowych broni i służb nie otrzymuje dodatkowego określenia.

Przy tytułowaniu podoficerów zawodowych obowiązuje tylko określenie stopnia bez tytułu funkcyjnego.

§ 128. W rozkazach o zmianach personalnych, legitymacjach, zaświadczeniach i t. p. należy u podoficerów zawodowych podawać:

1) stopień wojskowy z dodaniem charakteru „zawodowy”,

2) kategorię względnie tytuł funkcyjny w myśl § 127 niniejszego rozporządzenia,

3) rodzaj służby wojskowej przez oznaczenie formacji ewidencyjnej. (Np. plutonowy zawodowy 37 pułku piechoty, lub majster wojskowy zawodowy rusznikarz 4 pułku artylerji polowej, lub sierżant zawodowy orkiestrant 5 pułku piechoty legjonów).

Oznaczenie grup w kategorii podoficerów zawodowych broni i służb — ze szczegółowym podaniem funkcji lub specjalności następuje tylko w dokumentach ewidencyjnych w myśl specjalnych przepisów, wydanych przez Ministra Spraw Wojskowych.

Do art. 62.

§ 129. Przeniesienie podoficera zawodowego z jednej kategorii do innej nastąpić może tylko na jego prośbę, jeżeli odpowiada warunkom kategorii, do której ma być przeniesionym lub warunki te uzyska i jeżeli złoży zobowiązanie do służby zawodowej w nowej kategorii w myśl postanowień § 136 niniejszego rozporządzenia.

§ 130. Prawo do przeniesienia podoficera zawodowego z jednej kategorii do innej w obrębie tej samej formacji i w ramach etatów posiada dowódca formacji, w obrębie tego samego rodzaju służby wojskowej z jednej formacji do drugiej — władze wskazane w § 132, a z jednego rodzaju służby wojskowej do innego — władze wskazane w § 133.

Do art. 63.

§ 131. Pod przeniesieniem w rozumieniu art. 63 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego rozumieć należy:

1) w obrębie tego samego rodzaju służby wojskowej — zmianę formacji, w której podoficer zawodowy odbywa służbę zawodową, lub do której należy ewidencyjnie,

2) przeniesienie z jednego rodzaju służby wojskowej do innego.

Powodami przeniesienia mogą być:

a) względy służbowe,

b) własna prośba podoficera zawodowego.

§ 132. Przeniesienie podoficera zawodowego w obrębie tego samego rodzaju służby wojskowej (z jednej formacji do innej) zarówno ze względów służbowych, jak i na własną prośbę zarządza:

1) dowódca dywizji (samodzielnej brygady), jeżeli chodzi o przeniesienie podoficerów zawodowych w obrębie tej samej dywizji (samodzielnej brygady),

2) dowódca okręgu korpusu (względnie organ przez niego upoważniony), jeżeli przeniesienie następuje w obrębie tego samego okręgu korpusu,

3) Minister Spraw Wojskowych (względnie organ przez niego upoważniony), jeżeli podoficer zawodowy ma być przeniesiony do innego okręgu korpusu.

W wypadku, gdy przeniesienie z urzędu nie jest imienne, dowódca formacji wyznacza imiennie tych podoficerów, którzy mają być przeniesieni.

Fakt przeniesienia winien być ogłoszony w rozkazie dziennym.

§ 133. Przeniesienie podoficerów zawodowych z jednego rodzaju służby wojskowej do innego zarówno ze względów służbowych, jak i na własną prośbę zarządzić może Minister Spraw Wojskowych (względnie organ przez niego upoważniony) oddzielnym rozkazem lub instrukcją, które w wypadku przeniesienia z urzędu określają każdorazowo tryb postępowania i zakres uprawnień w tym kierunku poszczególnych dowódców.

Przeniesiony z jednego rodzaju służby wojskowej do innego z urzędu musi uzupełnić szkolenie, wymagane dla nowego rodzaju służby wojskowej — po przeniesieniu.

Przeniesienie na własną prośbę może nastąpić dopiero po uzupełnieniu przez proszącego szkolenia, wymaganego od podoficerów zawodowych danego rodzaju służby wojskowej, w którym to celu następuje najpierw przydzielenie na próbną praktykę względnie kurs, za wyjątkiem przenoszonych do służby intendenty (na stanowiska administracyjno-kancelaryjne), którzy bez praktyki względnie bez ukończenia kursu mogą zdawać odpowiedni egzamin.

Przy przenoszeniu do służby intendenty (na stanowiska administracyjno-kancelaryjne w biurach, sztabach i urzędach — dawniejsza kategoria podoficerów administracyjno-kancelaryjnych) pierwszeństwo mają ci podoficerowie zawodowi, którzy w czasie i wskutek służby wojskowej stali się niezdolnymi do służby linjowej (kategoria zdolności C. i D.), a nadają się do funkcji administracyjno-kancelaryjnych. W wypadkach tych niezdolność do służby linjowej winna być stwierdzona przez wojskową komisję rewizyjno-lekarską w myśl przepisów o postępowaniu rewizyjno-lekarskim.

Do służby intendenty (na stanowiska administracyjno-kancelaryjne) mogą być przeniesieni podoficerowie zawodowi z kategorią zdolności C. i D. dopiero po złożeniu egzaminu przepisane go dla tej kategorii podoficerów zawodowych.

O ile podoficerowie zawodowi wskutek służby wojskowej stali się niezdolnymi do służby linjowej (kategoria zdolności C. i D.), a nie nadają się na stanowiska administracyjno-kancelaryjne, względnie o przydział na takie stanowiska nie prosili, ani też nie mogą być z powodu nieprzydatności przeniesieni do kategorii majstrów wojskowych, wówczas mogą oni być za każdorazowym zezwoleniem dowódcy okręgu korpusu pozostawieni w swych formacjach na stanowiskach przewidzianych etatem.

O ile zaś nie mogą być w formacjach zużytkowani, względnie dowódca okręgu korpusu nie ze-

zwoli na ich pozostawienie, — winni być przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia o ile zachodzą warunki wymienione w § 181 niniejszego rozporządzenia, lub też przeniesieni w stan spoczynku, o ile zachodzą warunki takiego przeniesienia w myśl § 176 niniejszego rozporządzenia.

Do art. 64.

§ 134. Kandydaci na podoficerów zawodowych składają przed mianowaniem pisemną deklarację (wedle wzoru 4), w której zobowiązują się do 3-letniej czynnej służby wojskowej w charakterze podoficera zawodowego.

Fakt przyjęcia kandydata do dalszej służby czynnej w charakterze podoficera zawodowego należy na deklaracji uwidocznic stwierdzeniem dowódcy pułku (formacji równorzędnej).

W razie niepełnoletności do deklaracji ma być załączona zgoda ojca lub uprawnionego opiekuna (wedle wzoru 4a).

Podpis ojca lub opiekuna musi być zalegalizowany przez powołany do tego urząd lub też notarialnie.

§ 135. Trzyletni termin, wskazany w deklaracji, należy liczyć od daty mianowania podoficerem zawodowym.

Do art. 65.

§ 136. Służbę zawodową przedłuża się zasadniczo na dalsze 3 lata. Dowódca pułku (formacji równorzędnej) może jednak podoficerowi zawodowemu, posiadającemu ogólnie dobre kwalifikacje służbowe i moralne, przedłużyć służbę zawodową na lat 6 lub 9.

Podoficerowie zawodowi, którzy po upływie pierwszego trzechlecia służby wojskowej zawodowej mają zamiar pozostać nadal w służbie zawodowej, powinni najpóźniej na 4 miesiące przed upływem terminu pierwszego zobowiązania przedstawić pisemną prośbę o dalsze pozostawienie w służbie zawodowej, zaznaczając w prośbie na jaki okres czasu pragną mieć służbę zawodową przedłużoną.

Prośbę tę przedstawia dowódca pododdziału w drodze służbowej dowódcy pułku (formacji równorzędnej), zaznaczając na podaniu, na jaki okres czasu proponuje kandydatowi przedłużyć służbę zawodową, względnie, czy prośbę należałoby odrzucić.

Bezpośredni przełożeni dowódców pododdziałów opinują podanie w ten sam sposób.

Dowódca pułku (formacji równorzędnej) może na podstawie kwalifikacji oraz na podstawie opinii bezpośrednich przełożonych danego podoficera:

- a) przedłużyć podoficerowi zawodowemu służbę na całkowity wskazany w prośbie okres czasu,
- b) przedłużyć podoficerowi zawodowemu służbę tylko na 6 lat (o ile prosił o 9 lat) względnie na 3 lata (o ile prosił o 9 względnie 6 lat),
- c) odrzucić całkowicie prośbę o przedłużenie służby.

O decyzji dowódcy pułku podoficer zawodowy winien być powiadomiony najdalej na 3 miesiące przed upływem terminu zobowiązania.

Bezpośrednio po otrzymaniu decyzji dowódcy pułku podoficer zawodowy podpisuje w obecności swego dowódcy pododdziału odpowiednio wypełnioną deklarację do dalszej służby zawodowej (wedle wzoru Nr. 4). Deklarację tę przesyła się następnie do dowódcy pułku, który stwierdza na niej fakt przedłużenia służby.

W razie odrzucenia prośby podoficera o przedłużenie służby zawodowej winien dowódca pułku powiadomić go o powodach odrzucenia.

Podoficerowie zawodowi, którzy nie złożą prośby o pozostawienie w dalszej służbie, względnie co do których dowódca pułku (formacji równorzędnej) nie zgodzi się na ich pozostawienie, zostają po upływie terminu zobowiązania przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia (zgodnie z ustawą o powszechnym obowiązku wojskowym), albo też w stan spoczynku na ogólnych zasadach niniejszego rozporządzenia. Powyższy tryb postępowania obowiązuje przy każdorazowym odnawianiu zobowiązania z tem, że przy powtórnej i przy dalszych odnawianiach zobowiązań prośby o przedłużenie winny być składane na 8 miesięcy przed upływem terminu zobowiązania, a zawiadomienie o sposobie załatwienia prośby winno nastąpić co najmniej na 7 miesięcy przed upływem terminu zobowiązania.

Dowódcy formacji nieewidencyjnych mogą przedłużać służbę wojskową zawodową podoficerom zawodowym bez zasięgania opinii dowódców formacji ewidencyjnych, winni jednakże o fakcie przedłużenia służby powiadomić dowódcę formacji ewidencyjnej.

W wypadku odrzucenia prośby podoficera zawodowego o pozostawienie go w dalszej służbie zawodowej, przysługuje podoficerowi zawodowemu prawo do rekursu:

- a) do dowódcy dywizji (samodzielnej brygady), jeżeli pełni służbę w formacjach podległych dowódcy dywizji (samodzielnej brygady);
- b) do dowódcy okręgu korpusu (organu uprawnionego przez Ministra Spraw Wojskowych), jeżeli pełni służbę w formacjach, nie wchodzących w skład dywizji (samodzielnej brygady).

Rekurs winien być wniesiony w drodze służbowej najpóźniej w ciągu dni 14 od daty powiadomienia o odmownej decyzji. W wypadku uwzględnienia tego rekursu przez dowódcę uprawnionego, podoficer zawodowy winien być przeniesiony do innej formacji. Decyzja dowódcy uprawnionego jest ostateczną.

Do art. 66.

§ 137. W razie mobilizacji lub powołania szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia na podstawie uchwały Rady Ministrów do służby czynnej ze względu na bezpieczeństwo Państwa, podoficerowie zawodowi pozostają przymusowo w dalszej służbie w wojsku, bez względu na to, czy złożyli zgodnie z art. 65 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego prośbę o pozostawienie i deklarację, czy też nie.

W tych wypadkach służą przymusowo, aż do demobilizacji lub zwolnienia powołanych rezerwistów (pospolitego ruszenia).

Podoficerowie zawodowi zachowują przytem wszelkie obowiązki i uprawnienia podoficerów zawodowych, a czas służby przymusowej zalicza się im całkowicie do służby zawodowej i na poczet zobowiązania złożonego przed lub w chwili rozpoczęcia służby przymusowej. Do zobowiązania złożonego po demobilizacji (zwolnieniu rocznika) zaś wlicza się czas służby przymusowej tylko na ich żądanie, przy czem czas przymusowej służby przypadający na ich poprzednie zobowiązanie, złożone przed rozpoczęciem służby przymusowej do nowego zobowiązania, nie jest wliczanym.

Jeżeliby zobowiązanie złożone przed przymusową służbą w czasie trwania tej służby nie upłynęło, może podoficer zawodowy po demobilizacji, albo kontynuować służbę zawodową wedle złożonego zobowiązania, lub też prosić o zwolnienie z tej służby.

Podoficerowie zawodowi, którym w czasie trwania służby przymusowej zobowiązanie wygasło, mogą w ciągu 4 tygodni od daty demobilizacji lub zwolnienia roczników, z którymi przymusowo służyli przedstawić prośbę o pozostawienie w dalszej służbie zawodowej na warunkach wyszczególnionych w art. 65 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, przy czem mogą prosić:

— o wliczenie służby przymusowej do nowego zobowiązania, lub — o niezaliczenie służby przymusowej do nowego zobowiązania, dołączając do podania deklarację do dalszej służby zawodowej.

W wypadku wliczenia służby przymusowej do nowego zobowiązania, termin rozpoczęcia zobowiązania liczy się od dnia wygaśnięcia poprzedniego zobowiązania.

W wypadku niewliczenia służby przymusowej do nowego zobowiązania termin rozpoczęcia zobowiązania liczy się od dnia demobilizacji lub zwolnienia danego rocznika.

Podoficerowie zawodowi, którym w czasie trwania służby przymusowej zobowiązanie nie wygasło, mają w ciągu 4 tygodni od daty demobilizacji lub zwolnienia roczników, z którymi przymusowo służyli przedstawić prośbę o kontynuowanie służby zawodowej w myśl swego czasu złożonego zobowiązania, przy czem mogą oni prosić o niezaliczenie czasu służby przymusowej do poprzedniego zobowiązania.

Zarówno ci podoficerowie zawodowi, którym w czasie trwania służby przymusowej zobowiązanie wygasło, jako też ci, którym to zobowiązanie nie wygasło, ci ostatni jednakowoż tylko w wypadku jeżeli służba przymusowa spowodowana była mobilizacją, mogą, — o ile nie zamierzają dalej służyć zawodowo, — w ciągu 4 tygodni od daty demobilizacji lub zwolnienia roczników, z którymi przymusowo służyli, przedstawić prośbę o zwolnienie ich ze służby zawodowej.

Zwolnienie następuje w myśl zasad podanych w § 181 niniejszego rozporządzenia.

Okres służby przymusowej wlicza się podoficerom zawodowym do okresu czasu wymaganego do uzyskania urlopu dla odbycia praktyki cywilnej.

Jeżeli służba przymusowa spowodowana była mobilizacją, podoficerowie, którzy łącznie z przymusową służbą ukończyli co najmniej $5\frac{1}{2}$ lat służby za-

wodowej, mogą po ukończeniu służby przymusowej otrzymać urlop, celem odbycia praktyki cywilnej bez względu na okres czasu zobowiązania, złożonego przez nich w swoim czasie.

Podoficerowie tacy mogą otrzymać z chwilą demobilizacji 1-miesięczny urlop służbowy dla wyszukania sobie praktyki cywilnej, poczem wysyłanie ich na urlopy dla odbycia praktyki odbywa się na ogólnych zasadach (art. 88 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego).

Do art. 67.

§ 138. Przepisy wykonawcze do art. 20 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego dotyczą w całości podoficerów zawodowych w stanie czynnym, oraz odnoszą się do podoficerów zawodowych przeniesionych w stan nieczynny po myśli art. 87 pkt. 1 — 4 teje ustawy.

Do art. 68.

§ 139. Podoficer zawodowy przestaje być podoficerem zawodowym:

I. Wskutek przeniesienia do rezerwy lub pospolitego ruszenia na podstawie art. 98 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego i przepisów niniejszego rozporządzenia.

II. Gdy wskutek prawomocnego wyroku sądowego następuje degradacja lub wydalenie z wojska. W razie degradacji następuje przeniesienie do rezerwy lub pospolitego ruszenia w myśl ogólnych zasad, z tem, że podoficer zdegradowany nie może otrzymać przydziału mobilizacyjnego do tej formacji, w której został zdegradowany.

III. Na podstawie orzeczenia, wydanego przez komisję dyscyplinarną:

- a) w myśl przepisów dyscyplinarnych dla wojska, lub
- b) w razie dwukrotnej ujemnej kwalifikacji, otrzymanej w ciągu półtora roku, a stwierdzającej nienadawanie się na stanowisko podoficera zawodowego.

W wypadkach wskazanych w punkcie b) obowiązuje następujący sposób postępowania:

Jeżeli w półrocznej kwalifikacji podoficer zawodowy otrzyma ostateczną ujemną opinię, stwierdzającą nienadawanie się jego wogóle do służby zawodowej, dowódca pułku (formacji równorzędnej) wyznacza komisję dyscyplinarną w składzie jednego oficera sztabowego lub starszego kapitana — jako przewodniczącego, oraz dwóch oficerów młodszych i dwóch podoficerów zawodowych równego i wyższego stopniem od opinowanego — jako członków.

W skład komisji dyscyplinarnej nie mogą wchodzić bezpośredni przełożeni i wyżsi opinujący.

Wyznaczona komisja dyscyplinarna udziela temu podoficerowi zawodowemu pisemnego ostrzeżenia ze zwróceniem uwagi, iż w myśl § 139 rozporządzenia wykonawczego z dnia 15 maja 1928 r. do ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego następną półroczną

Wyszły z druku wydane nakładem Ministerstwa Sprawiedliwości następujące wydawnictwa:

SKOROWIDZ DZIENNIKA USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

za czas od 1 stycznia 1918 r. do 1 stycznia 1928 r.

Układ chronologiczny i alfabetyczny z wykazaniem pozycji
uchylonych i odsyłaczami orientacyjnymi do 1 stycznia 1928 r.

(640 stron druku formatu obecnego Dziennika Ustaw)

w opracowaniu:

Janusza Pierzchalskiego, naczelnika wydziału w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej
i Stefana Szymorowskiego, radcy ministerjalnego w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

Cena zł. 12, z przesyłką pocztową zł. 13.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

PRZEPISY WPROWADZAJĄCE KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO
POSTĘPOWANIE DORAŻNE.

Cena 2 zł., z przesyłką pocztową 2 zł. 50 gr.

ORZECZENIA SĄDU NAJWYŻSZEGO

Rok 1926	IZBY I CYWILNEJ	cena 9 zł., z przesyłką pocztową 10 zł. 10 gr.
Rok " "	IZBY II KARNEJ	" 6 " " " 6 " 50 "
Rok 1927 I półr.	" II "	cena 3 zł. 50 gr. z przesyłką pocztową 4 zł.

Do nabycia w Redakcji Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej
(Długa 50, pasaż Simonsa).

TAMŻE DO NABYCIA:

SKARBOWOŚĆ SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE

ZBIÓR OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW.

Wydane nakładem Związku pracowników administracji gminnej R. P.

Zebrał i opracował:

Marceli Porowski

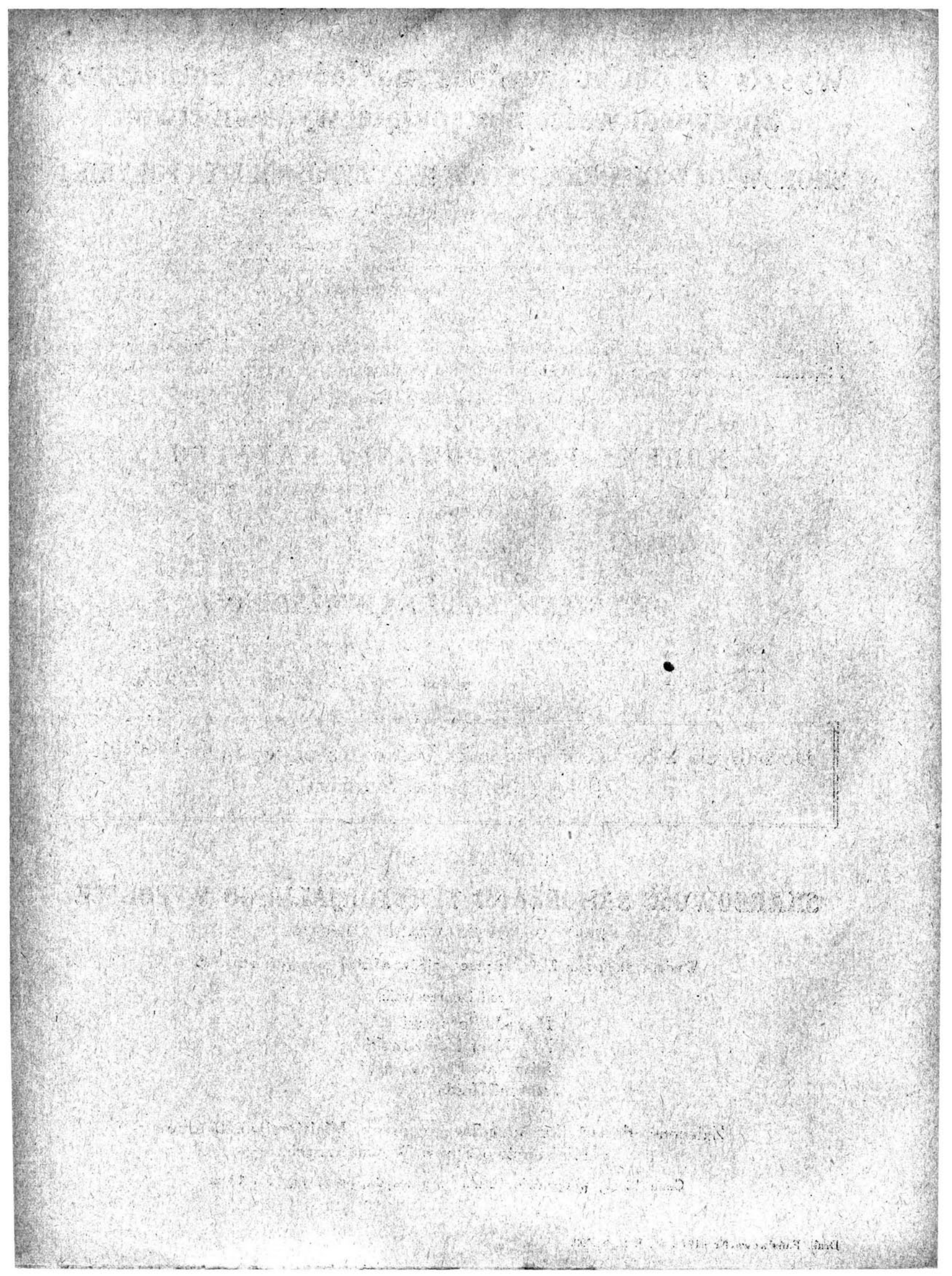
Dr. Józef Horszowski

Stanisław Pastuszyński

Antoni Hujda

Zalecone do użytku urzędowego przez Ministerstwo Skarbu
i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Cena 12 zł., w óprawie 14 zł., z przesyłką pocztową 13 i 15 zł.

ujemna kwalifikacja, otrzymana w ciągu roku od ostatnio uzyskanej pociągnie za sobą przeniesienie go do rezerwy (pospolitego ruszenia, względnie w stan spoczynku).

Jednocześnie należy o dokonaniu ostrzeżenia spisać odpowiedni protokół, który mają podpisać przewodniczący i wszyscy członkowie komisji dyscyplinarnej wraz z ostrzeżonym w jego obecności. Protokół ten przedstawia przewodniczący komisji dowódcy pułku (formacji równorzędnej), poczem przechowuje się go w dokumentach kwalifikacyjnych danego podoficera zawodowego.

Przed udzieleniem ostrzeżenia winien przewodniczący komisji dyscyplinarnej zasięgnąć wyczerpujących informacji od przełożonych, opinujących i przedstawić je komisji. Komisja może przed udzieleniem ostrzeżenia w razie potrzeby przesłuchać opinowanego.

Jeżeli przewodniczący komisji dyscyplinarnej nabierze przekonania, że ujemna opinia nie jest wystarczająco uzasadniona, przedstawia całą sprawę do decyzji dowódcy pułku (formacji równorzędnej). Decyzja dowódcy pułku (formacji równorzędnej) jest ostateczną i dla komisji dyscyplinarnej wiążącą.

Podoficer zawodowy po otrzymaniu ostrzeżenia winien być przeniesiony do innego pododdziału, o ile dowódca pułku (formacji równorzędnej) uważa za konieczne przeniesienie podoficera do innego pułku (formacji), przedstawia umotywowany wniosek przełożonemu, uprawnionemu w myśl § 132 niniejszego rozporządzenia do przenoszenia podoficerów zawodowych.

Analogiczny tryb postępowania, jak wyżej wskazano, obowiązuje przy uzyskaniu ponownej, niekoniecznie bezpośrednio następującej, jednakowoż w okresie półtora roku uzyskanej, ujemnej półrocznej kwalifikacji z tem, że w danym wypadku komisja dyscyplinarna orzeka o przeniesieniu danego podoficera zawodowego do rezerwy (pospolitego ruszenia, względnie w stan spoczynku), a zarządza je dowódca pułku (formacji równorzędnej), względnie dowódca okręgu korpusu (Szef Gabinetu Ministra), jeżeli chodzi o przeniesienie w stan spoczynku. Przeniesienie w stan spoczynku następuje w wypadkach, jeżeli podoficer zawodowy odpowiada warunkom, przewidzianym w ustawie emerytalnej.

Szczegółową instrukcję o sposobie kwalifikowania podoficerów zawodowych wyda Minister Spraw Wojskowych oddzielnie.

W instrukcji tej uregulowany będzie też sposób postępowania w wypadku, gdy ostrzeżenia, wynikające z punktu a) oraz b) niniejszego ustępu zbiegną się, lub kolejno po sobie nastąpią.

IV. Wskutek całkowitego zwolnienia lub wykluczenia od powszechnego obowiązku wojskowego w myśl art. 9 i art. 88 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.

Do art. 69.

§ 140. Zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego otrzymać mogą podoficerowie zawodowi, którzy ukończyli 25 lat życia, posiadają co najmniej stopień rzeczywistego plutonowego, oraz od-

byli pierwsze trzechlecie wojskowej służby zawodowej.

Podoficerowie zawodowi aeronautyki, należący do personelu latającego, mogą otrzymać zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego najwcześniej po ukończeniu 28 lat życia, przyczem w czasie szkolenia i w ciągu 5 lat po ukończeniu szkoły, względnie kursu dla personelu latającego zezwoleń powyższych w żadnym wypadku otrzymać nie mogą.

Zezwolenie wydaje przełożony, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku (formacji równorzędnej) (według wzoru Nr. 1).

Do podań o zezwolenie na zawarcie małżeństwa ma być dołączone świadectwo moralności narzeczonej, oraz świadectwo lekarskie zdrowia danego podoficera zawodowego.

Szczegółowe przepisy co do wymogów zdrowotnych, stawianych podoficerom zawodowym, ubiegającym się o zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego, ustalają odrębne przepisy Ministra Spraw Wojskowych.

Przepisy § 28 — 31 niniejszego rozporządzenia o zawieraniu małżeństw przez szeregowych służby czynnej (art. 21 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego) dotyczą również podoficerów zawodowych.

W wyjątkowych wypadkach (ulegalizowanie dzieci, zaopiekowanie się sierotami, potrzebującymi opieki matczynej, konieczność oddania swego gospodarstwa rolnego pod nadzór, względy natury moralnej i t. p.) może Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony) udzielić zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego podoficerom zawodowym, nieodpowiadającym wymogom, wymienionym w tym paragrafie.

W nagłych i wyjątkowych wypadkach (małżeństwo na łożu śmierci, lub w ciężkiej chorobie, grożącej śmiercią) może dowódca pułku (formacji równorzędnej) udzielić zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego podoficerom zawodowym, nie odpowiadającym wymogom, wymienionym w tym paragrafie, meldując każdorazowo o takim wypadku w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych (organowi uprawnionemu przez niego).

Mianowanie podoficerami zawodowymi.

Do art. 71.

§ 141. Podoficerami zawodowymi mogą być mianowani ci, którzy:

1) odbyli ustawowo przewidzianą czynną służbę wojskową; warunek ten należy uważać za spełniony także wtedy, gdy wskutek wcześniejszego urlopowania ich rocznika w myśl art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym przesłużyli faktycznie mniej, niż przewiduje art. 4 teje ustawy;

2) posiadają stopień wojskowy co najmniej kaprala; stopień ten może być tytułarny, a w takim wypadku przy mianowaniu staje się automatycznie rzeczywistym;

3) otrzymali odpowiednie kwalifikacje moralne i kwalifikacje z zachowania się w służbie;

4) nie byli karani za przewinienia, które mogą ujemnie świadczyć o ich charakterze;

5) znają język polski w słowie i piśmie, oraz umieją rachować;

6) w wypadku niepełnoletności złożyli zezwolenie ojca, względnie prawnego opiekuna;

7) prócz powyższych warunków, obowiązujących wszystkich kandydatów na podoficerów zawodowych, wymagane są następujące dalsze warunki dla poszczególnych kategorii.

I. Dla podoficerów zawodowych broni i służb:

- a) zdolność fizyczna (kat. A. bez zastrzeżeń) według istniejących przepisów oceny zdolności fizycznej do zawodowej służby wojskowej, stwierdzona świadectwem wojskowo-lekarskim, wystawionem w zasadzie przez lekarza formacji. O ile co do fizycznej przydatności kandydata do służby wojskowej zawodowej zachodzą wątpliwości, badanie wtórne następuje przez garnizonową izbę chorych lub wojskowy zakład leczniczy i wówczas ma być stwierdzone orzeczeniem wojskowo-lekarskim;
- b) wiek nie wyżej lat 28 (w chwili mianowania);
- c) umiejętność biegłego czytania, pisania i rachowania po polsku, w zakresie 4 klas szkoły powszechnej; jeżeli kandydat nie posiada świadectwa szkolnego z zakresu 4 klas, dowódca, który ma prawo mianowania, może osobiście stwierdzić zakres tych wiadomości, lub też nakazać stwierdzenie; stwierdzenie to winno być zaznaczone na podaniu kandydata;
- d) zdolność instruowania w danym rodzaju służby wojskowej;
- e) ukończenie szkoły podoficerskiej danego rodzaju służby wojskowej, lub szkoły (kursu) równorzędnej, przewidzianej w obrębie tego samego rodzaju służby wojskowej dla specjalistów, jeżeli zaś stopień kaprała uzyskali na podstawie ukończenia szkoły podoficerskiej w innym rodzaju służby wojskowej, uprzednie zdanie specjalnego egzaminu uzupełniającego po odbytej praktyce.

II. Dla podoficerów zawodowych majstrów wojskowych:

- a) zdolność fizyczna (kat. A.) według istniejących przepisów oceny zdolności fizycznej do zawodowej służby wojskowej, stwierdzona w sposób, określony w ustępie I a);
- b) wiek nie wyżej lat 30 (w chwili mianowania);
- c) umiejętność biegłego czytania, pisania i rachowania po polsku, w zakresie 4 klas szkoły powszechnej; jeżeli kandydat nie posiada świadectwa szkolnego z zakresu 4 klas, dowódca, który ma prawo mianowania, może osobiście stwierdzić zakres tych wiadomości, lub też nakazać stwierdzenie, a stwierdzenie to winno być zaznaczone na podaniu kandydata;
- d) uzyskanie potrzebnych wiadomości fachowych na specjalnym kursie (szkole), który będzie szczegółowo dla każdego fachu określony rozkazami Ministra Spraw Woj-

skowych, względnie wykazanie się z posiadania potrzebnych wiadomości fachowych złożeniem egzaminu przed wojskową komisją egzaminacyjną, — jeżeli zaś stopień kaprała uzyskali na podstawie ukończenia szkoły podoficerskiej nie odpowiadającej programowi szkolenia tej kategorii podoficerów zawodowych, uprzednie odbycie kursu względnie złożenie egzaminu fachowego po praktyce.

III. Dla podoficerów zawodowych orkiestrantów:

- a) zdolność fizyczna (kat. A.) według istniejących przepisów oceny zdolności fizycznej do zawodowej służby wojskowej, stwierdzona w sposób, określony w ustępie I a);
- b) wiek nie wyżej lat 32 (w chwili mianowania);
- c) wykształcenie w zakresie co najmniej 4 klas szkoły powszechnej;
- d) złożenie kwalifikacyjnego egzaminu muzycznego według programu, ustalonego w instrukcji o wyszkoleniu orkiestrantów zawodowych, lub ukończenie przed obowiązkową służbą wojskową szkoły wychowanków orkiestr wojskowych z pomyślnym wynikiem według powyższego programu; jeżeli zaś stopień kaprała uzyskali na podstawie ukończenia szkoły podoficerskiej, nie odpowiadającej programowi szkolenia tej kategorii podoficerów zawodowych, uprzednie złożenie egzaminu kwalifikacyjnego po praktyce.

Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony) ma prawo zezwolić na mianowanie w drodze wyjątku podoficerami zawodowymi takich kandydatów, którzy nie odpowiadają warunkom podanym pod punktem 7 — I a), b), II a), b), III a), b), c).

Punkt I b), II b) i III b) nie dotyczy tych podoficerów rezerwy, którzy już, jako podoficerowie zawodowi w swoim czasie pełnili służbę zawodową, a potem proszą o mianowanie ich z rezerwy podoficerami zawodowymi.

§ 142. Podania o mianowanie podoficerem zawodowym składają szeregowi służby czynnej drogą służbową przełożonemu dowódcy pułku (formacji równorzędnej).

Do podań, napisanych i podpisanych przez kandydatów, powinny być dołączone dokumenty, stwierdzające istnienie warunków, określonych w § 141 niniejszego rozporządzenia. Odpisy dokumentów, stwierdzających przebieg służby wojskowej, stopień wojskowy, ukończenie szkół lub kursów, względnie zdanie egzaminów wojskowych, wyciąg z księgi kar i t. p., powinny być sporządzone, stwierdzone i dołączone do podania przez dowódców, w których posiadaniu oryginały tych dokumentów się znajdują.

Stan zdrowia szeregowych służby czynnej powinien być wszechstronnie zbadany przed definitywnym mianowaniem przez lekarza formacji i stwierdzony świadectwem wojskowo-lekarskim, względnie o ile co do fizycznej przydatności kandydata do wojskowej służby zawodowej zachodzą wątpliwości, badanie następuje przez garnizonową izbę chorych lub

wojskowy zakład leczniczy i wówczas ma być stwierdzone orzeczeniem wojskowo-lekarskim.

Świadcstwo względnie, orzeczenie wojskowo-lekarskie winny być dołączone do podania.

Mianowanie może nastąpić dopiero po wypełnieniu przez kandydata wszystkich warunków, wskazanych w § 141 niniejszego rozporządzenia. O ile kandydat nie odpowiada w zupełności wszelkim warunkom, a Minister Spraw Wojskowych może wyjątkowo udzielić zezwolenia na mianowanie (§ 141 niniejszego rozporządzenia), oraz jeżeli dowódca formacji mianowanie uzna za porządane, przedstawia prośbę wraz z umotywowanym wnioskiem na mianowanie w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych (organowi przez niego upoważnionemu), uzyskując jednakże, o ile chodzi o formację nieewidencyjną — przedtem poświadczenie dowódcy formacji ewidencyjnej, że odpowiedni etat jest wolny (w myśl § 144 niniejszego rozporządzenia).

§ 143. Podania (napisane i podpisane przez kandydatów) szeregowych stale urlopowanych i szeregowych rezerwy, winny być skierowane do właściwego powiatowego komendanta uzupełnień. Powiatowy komendant uzupełnień uzupełnia podanie odpisami posiadanych wojskowych dokumentów kandydata oraz uzyskaną w drodze korespondencji opinią dowódcy tej formacji, w której dany szeregowy służył czynnie (ewentualnie poprzednio zawodowo) względnie odbył ćwiczenia w rezerwie.

Szeregowi stale urlopowani i rezerwy, którzy dłużej niż 4 tygodnie już nie są w służbie czynnej, muszą do podania dołączyć urzędowe poświadczenie nienaganego prowadzenia się. W podaniu winni kandydaci zaznaczyć, w której formacji pragną służyć jako podoficerowie zawodowi, przyczem w zasadzie powinni kandydaci być mianowani podoficerami zawodowymi w tej formacji, w której ostatnio służyli (czynnie lub zawodowo) względnie odbyli ćwiczenia w rezerwie.

Następnie powiatowy komendant uzupełnień powołuje kandydata do zbadania stanu zdrowia przez lekarza wojskowego względnie, o ile zachodzą wątpliwości co do zdolności fizycznej kandydata, odsyła go celem zbadania do garnizonowej izby chorych względnie wojskowego zakładu leczniczego.

Podczas ewentualnego pobytu w wojskowym zakładzie leczniczym (garnizonowej izbie chorych) kandydat opłaca za utrzymanie z własnych funduszy.

Wreszcie powiatowy komendant uzupełnień odsyła wszystkie dokumenty z dołączeniem świadectwa (względnie orzeczenia) wojskowo-lekarskiego do dowódcy formacji, wskazanej w podaniu, dodając, że z jego strony niema żadnych przeszkód lub zastrzeżeń.

O ile szeregowy stale urlopowany lub rezerwy formacji nie wymienia, lub jeżeli dowódca danej formacji na przyjęcie jego się nie zgadza, powiatowy komendant uzupełnień przedstawia podanie dowódcy okręgu korpusu, który decyduje, do której formacji podanie ma być skierowane.

Dowódca, który na zasadzie otrzymanego podania zgadza się zamianować kandydata podoficerem zawodowym, zawiadamia o tem (o ile kandydat

odpowiada warunkom podanym w § 141 niniejszego rozporządzenia) właściwego powiatowego komendanta uzupełnień, uzyskując przed tem — o ile chodzi o formację nieewidencyjną, — poświadczenie dowódcy formacji ewidencyjnej, że odpowiedni etat jest wolny (w myśl § 144 niniejszego rozporządzenia).

O ile kandydat może być mianowanym tylko w drodze wyjątku przez Ministra Spraw Wojskowych (§ 141 niniejszego rozporządzenia), dowódca formacji przedstawia podanie w drodze służbowej Ministrowi Spraw Wojskowych (organowi przez niego upoważnionemu), dodając umotywowany wniosek na zamianowanie. Dowódca po otrzymaniu decyzji formacji powiadamia powiatowego komendanta uzupełnień o zamiarze zamianowania kandydata podoficerem zawodowym, naznaczając termin, w którym kandydat ma się zgłosić do służby wojskowej zawodowej.

Powiatowy komendant uzupełnień powołuje na tej podstawie szeregowego stale urlopowanego względnie rezerwy zapomocą karty powołania do służby wojskowej zawodowej w danej formacji, a jeśli powołany posiadał przydział mobilizacyjny, przydział ten unieważnia.

Podoficerowie rezerwy lub stale urlopowani mogą być mianowani podoficerami zawodowymi tylko w tych stopniach, jakie ostatnio posiadali.

O fakcie definitywnego mianowania podoficerem zawodowym szeregowego stale urlopowanego lub szeregowego rezerwy, dowódca, mianujący, obowiązany jest w celach ewidencyjnych zawiadomić właściwego powiatowego komendanta uzupełnień oraz (o ile chodzi o formację nieewidencyjną) dowódcę formacji ewidencyjnej.

Do art. 72.

§ 144. Prawo mianowania podoficerów zawodowych w ramach obowiązujących etatów przysługuje dowódcom, posiadającym uprawnienia co najmniej dowódcy pułku, przyczem dowódcy formacji nieewidencyjnych winni uprzednio uzyskać poświadczenie właściwego dowódcy formacji ewidencyjnej, że odpowiedni etat jest wolny.

Do art. 73.

§ 145. Stwierdzenie mianowania szeregowego podoficerem zawodowym w rozkazie dziennym formacji ogłasza się w następującej formie:

„(stopień wojskowy, formacja macierzysta, nazwisko i imię, rok urodzenia) mianuje podoficerem zawodowym w kategorii . . . . . z dniem . . . . .”

§ 146. Pozostawienie w dalszej służbie zawodowej po upływie okresu poprzedniego zobowiązania powinno być również stwierdzone w rozkazie dziennym formacji, której dowódca przedłużył służbę zawodową na mocy art. 65 i 72 ustawy, w następującej formie:

„(stopień wojskowy, formacja macierzysta, nazwisko i imię, rok urodzenia) mianowanego podoficerem zawodowym w kategorii . . . . . dnia . . . . . pozostawiam w służbie wojskowej zawodowej na dalszy okres (3, 6 lub 9) . . . . . letni, z dniem . . . . .”

Awanse podoficerów zawodowych.**Do art. 74 i 75.**

§ 147. Specjalne instrukcje, plany szkolenia podoficerów zawodowych, oraz przepisy ustala dla każdego rodzaju broni, względnie służby, oraz dla wszystkich kategorii podoficerów zawodowych z osobna, jakie szkolenie mają przejść, ażeby uzyskać warunki awansowania na sierżanta (wachmistrza, ogniomistrza, majstra wojskowego).

§ 148. Do stopnia sierżanta (równorzędnego) podoficerowie zawodowi mogą być awansowani po trzech latach służby zawodowej, jeżeli w stopniu plutonowego przeszli co najmniej 12 miesięcy i odbyli z pomyślnym wynikiem szkolenie, wskazane w § 147 niniejszego rozporządzenia.

Do stopnia starszego sierżanta (równorzędnego) mogą awansować ci sierżanci, którzy w charakterze podoficerów zawodowych przeszli co najmniej 6 lat, przyczem w stopniu sierżanta co najmniej 24 miesiące.

§ 149. Awansowanie podoficerów zawodowych w formacjach nieewidencyjnych może być uskutechniane tylko na podstawie uzyskanego poświadczenia dowódcy właściwej formacji ewidencyjnej, że odpowiedni etat jest wolny.

§ 150. Okres służby nadterminowej, w której podoficer zawodowy pozostawał przed mianowaniem go podoficerem zawodowym, wlicza mu się do okresu czasu, wymaganego od podoficera zawodowego przy awansie na wyższy stopień.

Urlopy.**Do art. 76 — 82.**

§ 151. Podoficerowie zawodowi mogą korzystać z urlopów:

- 1) wypoczynkowych,
- 2) służbowych,
- 3) okolicznościowych,
- 4) leczniczych,
- 5) dla odbycia praktyki cywilnej.

§ 152. Urlopy wypoczynkowe są udzielane w następujących normach na każdy rok kalendarzowy:

- a) w I trzechleciu służby zawodowej — do 2 tygodni,
- b) w II trzechleciu — do 3 tygodni,
- c) w III trzechleciu i w dalszych — do 4 tygodni,
- d) podoficerom zawodowym lotnictwa (personelowi latającemu), oraz podoficerom zawodowym, pełniącym służbę zawodową w szczególnie ciężkich warunkach (np. w Korpusie Ochrony Pogranicza), bez względu na okres służby zawodowej — do 4 tygodni.

§ 153. Urlopy służbowe przy przeniesieniach mogą być udzielane wtedy, gdy przeniesienie powoduje stałą zmianę przynależności służbowej do formacji dyzlokowanej w innym garnizonie.

Normy urlopów służbowych:

- a) do 7 dni dla niezonatych,
- b) do 14 dni dla żonatych i wdowców z dziećmi.

§ 154. Do urlopów okolicznościowych należą:

- a) urlopy, udzielane w ważnych sprawach osobistych, rodzinnych i majątkowych, których czas trwania nie może przekraczać 7 dni w jednym roku kalendarzowym.

W razie konieczności udzielenia urlopu okolicznościowego ponad powyższą normę, należy zaliczyć go na poczet przysługującego urlopu wypoczynkowego;

- b) urlopy świąteczne, których czas trwania i warunki udzielania każdorazowo określa Minister Spraw Wojskowych.

§ 155. Urlopy lecznicze udzielane są podoficerom zawodowym na tych samych zasadach, jak szeregowym służby czynnej (art. 23 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego), przyczem czas trwania nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu roku kalendarzowego (art. 80 te samej ustawy). Korzystanie z urlopu leczniczego ponad normę urlopu wypoczynkowego, przysługującego w danym okresie służby zawodowej w myśl § 152 niniejszego rozporządzenia wyklucza możliwość korzystania w danym roku kalendarzowym z urlopu wypoczynkowego.

§ 156. Warunki udzielania urlopów dla odbycia praktyki cywilnej określają przepisy § 137, oraz §§ 161 — 162 niniejszego rozporządzenia.

§ 157. Szczegółowe przepisy urlopowe, dotyczące szeregowych służby czynnej (§§ 37 — 44, 50 — 52, 54 — 57) odnoszą się również do podoficerów zawodowych z tem, że na teren w. m. Gdańska podoficerowie zawodowi mogą wyjeżdżać zarówno na urlopy okolicznościowe, jako też na wszelkie inne urlopy, określone w § 151.

§ 158. Co do prawa udzielania urlopów podoficerom zawodowym obowiązują następujące zasady:

- 1) urlopów okolicznościowych udziela przełożony o uprawnieniach dowódcy kompanji,
- 2) urlopów wypoczynkowych udziela przełożony o uprawnieniach dowódcy bataljonu,
- 3) wszelkich innych urlopów udziela przełożony o uprawnieniach dowódcy pułku.

Stany podoficera zawodowego oraz przeniesienie do rezerwy i pospolitego ruszenia.

Do art. 87.

§ 159. Przeniesienie podoficera w stan nieczynny powinno być ogłoszone w rozkazie dziennym, wydanym przez dowódcę, któremu przysługuje prawo przeniesienia podoficera zawodowego w stan nieczynny, przyczem należy podać przyczynę przeniesienia (art. 87 pkt. 1 — 5 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego), oraz dzień, od którego się ten stan zaczyna. Da-

ne te muszą być również odnotowane w dokumentach ewidencyjnych podoficera zawodowego.

Prawa dowódców do przenoszenia w stan nieczynny określone są w przepisach §§ 161 — 165 niniejszego rozporządzenia.

§ 160. Podoficerowie zawodowi, przeniesieni w stan nieczynny:

- 1) prowadzeni są w ewidencji formacji macierzystej,
- 2) o każdej zmianie swego adresu obowiązani są meldować dowódcy formacji macierzystej,
- 3) winni w myśl § 140 niniejszego rozporządzenia przed zawarciem małżeństwa uzyskać zezwolenie władzy wojskowej (dowódcy formacji macierzystej).

Do art. 88.

§ 161. Podoficer zawodowy co najmniej po 5 latach służby może w ostatnim roku służby wojskowej zawodowej, przypadającej na ostatnio złożone zobowiązanie lub wedle postanowień § 137 niniejszego rozporządzenia po demobilizacji otrzymać urlop, celem odbycia kursu lub praktyki, potrzebnych do uzyskania cywilnego stanowiska w służbie cywilno-państwowej lub prywatnej.

Zasadniczo urlopy udzielane są w ciągu ostatnich 6 miesięcy służby zawodowej, jeżeli jednak rodzaj praktyki (np. żegluga wodna, praktyka rolna i t. p.) tego wymaga, mogą być urlopy też udzielane wcześniej, jednakowoż nie wcześniej, jak w ciągu roku przed upływem zobowiązania, to znaczy w końcowym okresie służby wojskowej zawodowej.

Urlopy te mogą być udzielane na podstawie wiarogodnych zaświadczeń, że odbycie praktyki jest dla otrzymania danego stanowiska konieczne i że podoficer będzie na kurs lub praktykę przyjęty bez zastrzeżeń. Zaświadczenie musi określać czas trwania praktyki.

Podoficerowie zawodowi, pragnący otrzymać urlop dla praktyki winni najpóźniej na 8 miesięcy przed upływem terminu zobowiązania wnieść w drodze służbowej do dowódcy pułku (formacji równorzędnej) własnoręcznie napisane podanie o urlop dla praktyki cywilnej z dołączeniem zaświadczenia. Zaświadczenie może być w wyjątkowych wypadkach (o ile otrzymanie go w terminie było utrudnionem), przedstawione dodatkowo, niepóźniej jednak, jak na miesiąc przed rozpoczęciem praktyki.

Na podstawie podania oraz zaświadczenia przełożony, posiadający prawo co najmniej dowódcy pułku (formacji równorzędnej) udziela urlopu dla odbycia praktyki cywilnej, przyczem w zasadzie nie należy podoficerom zawodowym odmawiać udzielania urlopu dla praktyki.

Długość urlopu ustala się według czasu trwania praktyki, lecz nie może on przekraczać 6 miesięcy; urlopów poniżej 3 miesięcy udzielać nie należy.

Podoficer zawodowy, który nie z własnej winy przerwał lub zaniechał praktykę (co winno być stwierdzone zaświadczeniem instytucji, w której podoficer praktykował), może być zpowrotem powołany do służby czynnej w charakterze podoficera zawodowego przed upływem terminu stanu nieczynnego, przyczem czas praktyki zalicza się do służby zawodowej.

Podoficerowie ci nie mogą już powtórnie otrzymać urlopu dla praktyki cywilnej. W wypadku nieużycia praktyki z powodów nieprzewidzianych po wniesieniu podania o urlop może dany podoficer otrzymać przedłużenie służby wojskowej zawodowej w myśl zasad ustalonych w § 136 niniejszego rozporządzenia z tem, że podanie jego o przedłużenie służby zawodowej może być przyjęte w terminie opóźnionym.

Podoficer zawodowy musi odbyć praktykę tylko w tej instytucji, od której otrzymał zaświadczenie; jeżeli podoficer zawodowy odbywa samowolnie praktykę gdzieindziej, dowódca formacji może przerwać mu urlop i powołać go do dalszej służby wojskowej zawodowej.

O ile podoficer zawodowy w czasie praktyki pragnie zmienić rodzaj tejże, winien na to uzyskać zezwolenie władzy przełożonej, która mu urlopu udzieliła. Pobieranie przez podoficera zawodowego wynagrodzenia od instytucji prywatnej, w której jest on na praktyce, względnie na kursie, jest dopuszczalne.

Podoficerowie zawodowi, którzy już wykorzystali urlop dla praktyki nie podlegają przymusowemu zwolnieniu ze służby zawodowej i może im uprawniony dowódca w myśl zasad, ustalonych w § 136 niniejszego rozporządzenia (nawet w opóźnionym terminie wniesienia podania) przedłużyć służbę wojskową zawodową, przyczem czas urlopu wlicza się do służby wojskowej zawodowej.

W żadnym jednakowoż wypadku podoficer zawodowy nie może po raz drugi otrzymać urlopu dla odbycia praktyki.

§ 162. Na czas trwania urlopu dla praktyki podoficer zawodowy zostaje przeniesiony w stan nieczynny z zachowaniem wszystkich uprawnień stanu czynnego z tem, że prawa noszenia munduru wojskowego każdorazowo udziela ten przełożony, który udzielił urlopu, wydając podoficerowi zawodowemu odpowiednie zaświadczenie.

Prawo przeniesienia w stan nieczynny przysługuje dowódcy, który ma prawo udzielania urlopu dla praktyki.

Do art. 89.

§ 163. Przeniesienie podoficera zawodowego w stan nieczynny wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej zawodowej następuje na podstawie orzeczenia wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej. Sposób przedstawiania podoficerów zawodowych przed komisję określają sanitarne przepisy rewizyjne.

Do przedstawiania podoficerów zawodowych przed wojskową komisję rewizyjno-lekarską jest obowiązany i uprawniony:

- 1) w czasie znajdowania się podoficera w stanie czynnym, dowódca formacji, w której podoficer zawodowy posiada przynależność służbową,
- 2) w czasie znajdowania się w stanie nieczynnym dowódca formacji macierzystej.

§ 164. Podoficer zawodowy w czasie pozostawania w stanie nieczynnym wskutek czasowej nie-

zdolności do służby wojskowej zawodowej zachowuje uprawnienia stanu czynnego.

Okres czasu, spędzony w stanie nieczynnym wskutek choroby zaliczany jest do okresów czasu wymaganych do awansu tylko wtedy, gdy orzeczenie wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej stwierdzi, że choroba spowodowana była służbą wojskową.

W orzeczeniach wojskowych komisji rewizyjno-lekarskich powinno być stwierdzone, czy niezdolność do służby wojskowej została wywołana przyczynami związanymi z pełnieniem tej służby.

Podoficer zawodowy może powrócić do czynnej służby przed upływem terminu stanu nieczynnego w razie wcześniejszego powrotu do zdrowia, co jednakże winno być stwierdzone orzeczeniem wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej.

Czas przebyty w stanie nieczynnym wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej zawodowej wlicza się do zobowiązania podoficera zawodowego.

§ 165. Uprawnionym do przenoszenia w stan nieczynny wskutek czasowej niezdolności do służby wojskowej zawodowej i do przedłużenia tego stanu wskutek dalszej niezdolności w granicach, określonych w ustępie 3 i 4 art. 89 ustawy, są przełożeni, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku (formacji równorzędnej).

Do art. 90.

§ 166. Przeniesienie podoficera zawodowego w stan nieczynny wskutek zredukowania etatów zarządzić może Minister Spraw Wojskowych (względnie organ przez niego upoważniony).

§ 167. W ciągu półtora roku pozostawania w stanie nieczynnym wskutek zredukowania etatów podoficer zawodowy może być każdej chwili powołany do służby czynnej, a po upływie tego czasu w ciągu dalszych 3 lat zachowuje pierwszeństwo w otrzymaniu stanowiska podoficera zawodowego w posiadanym stopniu w ramach wolnego etatu.

§ 168. Po upływie półtora roku od chwili przeniesienia w stan nieczynny wskutek zredukowania etatów podoficer zawodowy zostaje, o ile nie powoła się go do służby czynnej, w myśl § 167, przeniesiony:

1) w stan spoczynku, jeżeli odpowiada warunkom, przewidzianym w ustawie emerytalnej, przy czym czas pozostawania w stanie nieczynnym wskutek zredukowania etatów zalicza mu się do służby wojskowej zawodowej.

2) Do rezerwy lub pospolitego ruszenia, jeżeli nie odpowiada warunkom punktu 1).

§ 169. W czasie pozostawania w stanie nieczynnym z powodu redukcji etatów podoficer zawodowy zachowuje wszystkie uprawnienia stanu czynnego.

W razie przeniesienia zpowrotem do stanu czynnego czas przebyty w stanie nieczynnym, najwyżej jednak półtora roku (§ 168), zalicza się do okresów czasu, wymaganych do awansu, jak i do służby zawodowej.

Do art. 91.

§ 170. Po upływie 30 dni od chwili dostania się podoficera zawodowego do niewoli lub zaginięcia na terenie działań wojennych, dowódca formacji, w której podoficer zawodowy posiadał stałą przynależność służbową, przenosi go w stan nieczynny, powiadamiając o tem właściwego dowódcę formacji ewidencyjnej.

§ 171. Czas przebyty w niewoli liczy się do okresów czasu, wymaganych do awansu i do służby zawodowej, jeżeli postępowanie rehabilitacyjne wykaże, że dostanie się do niewoli nastąpiło z przyczyn usprawiedliwionych.

§ 172. Po powrocie z niewoli podoficer zawodowy melduje się natychmiast dowódcy najbliższej formacji wojskowej celem odesłania go do dowódcy formacji macierzystej, który wdraża postępowanie rehabilitacyjne i spisuje protokół rehabilitacyjny (wedle wzoru Nr. 6).

Protokół przesyła komisji rehabilitacyjnej. Komisja rehabilitacyjna składa się z wyznaczonych przez dowódcę pułku (formacji równorzędnej) jednego oficera sztabowego, dwóch oficerów młodszych i dwóch podoficerów zawodowych, równych lub wyższych stopniem od podoficera podlegającego postępowaniu rehabilitacyjnemu.

Komisja rehabilitacyjna stwierdza na protokole swą decyzję i zwraca go właściwemu dowódcy.

Stwierdzenie komisji, że dostanie się do niewoli było usprawiedliwione, należy uważać za rehabilitację, co należy odnotować w dokumentach ewidencyjnych podoficera zawodowego.

Jeżeli komisja rehabilitacyjna stwierdzi, że okoliczności dostania się do niewoli wzbudzają wątpliwości, czy dostanie się do niewoli było usprawiedliwione, sprawę należy przekazać sądowi wojskowemu.

O powrocie podoficera zawodowego z niewoli dowódca formacji nieewidencyjnej powiadamia właściwego dowódcę formacji ewidencyjnej.

Do art. 92.

§ 173. Podstawą przeniesienia w stan nieczynny podoficera zawodowego wybranego na posła do Sejmu lub Senatu jest list wierzytelny, wydany przez komisję wyborczą, w myśl ordynacji wyborczej lub legitymacja poselska, wydana przez biuro Sejmu lub Senatu.

Uprawnionym do przeniesienia w stan nieczynny jest w tym wypadku przełożony służbowy, posiadający uprawnienia co najmniej dowódcy pułku.

§ 174. Wszelkie uprawnienia wynikające tak z ogólnych przepisów dla szeregowych, jak z charakteru podoficera zawodowego, a w równej mierze i wszelkie obowiązki, wynikające z ustawy pozostają u podoficerów zawodowych, przeniesionych w stan nieczynny na podstawie § 173 niniejszego rozporządzenia na czas pełnienia mandatu w zawieszeniu.

§ 175. Z chwilą wygaśnięcia mandatu poselskiego podoficer zawodowy winien natychmiast stać się u dowódcy swej formacji macierzystej, po-

czem zostaje przeniesiony zpowrotem do stanu czynnego.

Czas pełnienia mandatu w zasadzie nie wlicza się do okresów czasu zobowiązania.

Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony) może w wyjątkowych wypadkach, na prośbę zainteresowanego wliczyć mu czas sprawowania mandatu poselskiego na poczet zobowiązania.

Do art. 93 — 95.

§ 176. Podoficerowie zawodowi mogą być przeniesieni w stan spoczynku:

1) w myśl art. 89 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego (ustęp 3 i 4),

2) po ukończeniu 56 lat życia,

3) w innych wypadkach przewidzianych w ustawie emerytalnej,

4) w myśl § 168 punkt 1 niniejszego rozporządzenia (jeżeli odpowiadają warunkom przewidzianym w ustawie emerytalnej),

5) w myśl § 139 punkt III b. niniejszego rozporządzenia (jeżeli odpowiadają warunkom przewidzianym w ustawie emerytalnej).

Podstawą przeniesienia podoficera zawodowego w stan spoczynku, w myśl ustępów 3 i 4 art. 89 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, jest orzeczenie wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej, działającej w myśl przepisów sanitarno-rewizyjnych, jeżeli orzeczenie to stwierdza dalszą niezdolność do służby wojskowej zawodowej.

§ 177. Przeniesienie w stan spoczynku zarządza dowódca okręgu korpusu (Szef Gabinetu Ministra) na wniosek przełożonego, posiadającego uprawnienia dowódcy pułku (formacji równorzędnej). Wniosek dowódcy pułku odpada, o ile przeniesienie następuje na zasadzie orzeczenia wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej, orzekającej niezdolność do służby wojskowej, gdyż wówczas dowódca okręgu korpusu (Szef Gabinetu Ministra), zatwierdzając orzeczenie tej komisji zarządza przeniesienie w stan spoczynku z urzędu.

Dowódca, przenoszący podoficera zawodowego w stan spoczynku ogłasza to w rozkazie dziennym, podając przytem przyczynę przeniesienia i dzień, od którego stan ten się zaczyna.

Dowódca pułku (formacji równorzędnej) może podoficera zawodowego z dniem odejścia jego w stan spoczynku awansować o jeden stopień wyżej, o ile tenże odpowiada wszystkim warunkom, wymaganym do awansu na dany stopień, przyczem stopień ten będzie tytularnym.

Awans ten ogłasza dowódca pułku (formacji równorzędnej) w swym rozkazie dziennym jednocześnie z ogłoszeniem rozkazu dowódcy okręgu korpusu (Szefa Gabinetu Ministra), przenoszącym danego podoficera zawodowego w stan spoczynku.

§ 178. Podoficer w stanie spoczynku jest prowadzony w ewidencji przez właściwego powia-

towego komendanta uzupełnień i ma prawo do noszenia munduru wojskowego z wyjątkiem:

a) przy wystąpieniach, mających charakter polityczny (udział w wiecach, zebraniach i t. p.),

b) przy wykonywaniu zawodu cywilnego, oraz podczas wykonywania czynności, związanych z zajęciem handlowem lub przemysłowym,

c) przy wykonywaniu obowiązków, wpływających z zajmowanych przez nich stanowisk w państwowej służbie cywilnej lub samorządowej,

d) w lokalach, do których zabroniony jest wstęp szeregowym stanu czynnego.

Podoficerów w stanie spoczynku, o ile są w mundurze wojskowym, obowiązują przepisy o zachowaniu się i salutowaniu jak szeregowych służby czynnej.

Przepisy o umundurowaniu podoficerów zawodowych w stanie spoczynku uregulowane są osobnym rozporządzeniem (w myśl art. 18 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego).

Do art. 96.

§ 179. Podoficerowie zawodowi inwalidzi mogą być pozostawieni na własną prośbę w służbie wojskowej zawodowej na stanowiskach administracyjno-kancelaryjnych na warunkach podanych w § 133 niniejszego rozporządzenia, to jest analogicznie jak podoficerowie zawodowi, którzy w czasie i wskutek pełnienia służby wojskowej stali się niezdolnymi do służby linowej.

Do art. 97.

§ 180. W razie powołania podoficera zawodowego w stanie spoczynku do służby czynnej, w myśl artykułu 97 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, stopień tytularny, nadany ewentualnie podoficerowi zawodowemu w chwili odejścia w stan spoczynku, staje się automatycznie rzeczywistym.

Do art. 98.

§ 181. 1) Podoficerowie zawodowi, o ile nie nabyli praw emerytalnych i nie zostają przeniesieni w stan spoczynku, mogą być przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia przed terminem, na jaki zobowiązali się do służby wojskowej, na podstawie własnej prośby, jeżeli zostanie w drodze wyjątku uwzględniona przez dowódcę formacji, posiadającego uprawnienia co najmniej dowódcy pułku.

Podstawą uwzględnienia takiej prośby może być:

a) stan zdrowia,

b) warunki rodzinne i majątkowe.

Ze względu na stan zdrowia mogą być przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia podoficerowie zawodowi broni lub służb uznani, w myśl sanitarnych przepisów rewizyjnych za zdolnych tylko do służby pozaliniowej.

Warunki rodzinne i majątkowe mogą być uwzględnione, jeżeli podoficer zawodowy udowodni, że wymagają one rzeczywiście zwolnienia go z czynnej służby.

Przy uwzględnieniu prośby należy kierować się osobistymi kwalifikacjami podoficera zawodowego, interesem służby, faktycznym stanem podoficerów zawodowych w danej formacji i możliwością jego uzupełnienia.

2) Podoficerowie zawodowi mogą być również przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia, o ile nie nabyli praw emerytalnych i nie zostają przeniesieni w stan spoczynku, wskutek upływu terminu, do jakiego zobowiązali się, jeżeli nie nastąpiło przedłużenie służby zawodowej, w myśl art. 65 lub 72 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, oraz na podstawie przepisów § 168 punkt 2 oraz § 139 punkt III b niniejszego rozporządzenia.

W tych wypadkach przeniesienie do rezerwy lub pospolitego ruszenia następuje na podstawie decyzji dowódcy formacji, posiadającego uprawnienia co najmniej dowódcy pułku, w której podoficer zawodowy posiada stałą przynależność służbową. Fakt przeniesienia do rezerwy lub pospolitego ruszenia winien być umieszczony w rozkazie wydanym przez uprawnionego dowódcę z zaznaczeniem, czy przeniesienie nastąpiło w drodze wyjątku na własną prośbę, czy wskutek upływu terminu zobowiązania, czy też wskutek przyczyn wskazanych w § 168 punkt 2 lub w § 139 punkt III b niniejszego rozporządzenia — z oznaczeniem dnia, od którego następuje zwolnienie z czynnej służby zawodowej.

§ 182. Podoficerowie zawodowi, przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia podlegają wszystkim obowiązkom i posiadają wszystkie prawa szeregowych rezerwy lub pospolitego ruszenia ustalone w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym wraz z rozporządzeniem wykonawczem i w ustawie o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego wraz z niniejszym rozporządzeniem. W szczególności ćwiczenia w rezerwie odbywają ze swym rocznikiem poborowym z tem jednak, że w roku kalendarzowym, w którym zostali przeniesieni do rezerwy lub pospolitego ruszenia, nie będą do nich powoływani.

Do art. 99.

§ 183. Podoficerowie zawodowi otrzymują co najmniej po 12-tu latach służby zawodowej poświadczenia służby (wzór Nr. 7), wydane przy przejściu do rezerwy lub pospolitego ruszenia przez przełożonego posiadającego uprawnienia co najmniej dowódcy pułku (formacji równorzędnej).

W wypadku przerw w służbie zawodowej (przeniesienie do rezerwy i ponowne powołanie do służby zawodowej) zaliczyć należy na poczet czasu służby również poprzednią służbę zawodową.

§ 184. Poświadczenie służby uprawnia ich do pierwszeństwa w otrzymaniu jednego ze stanowisk cywilno-państwowych, odpowiadającego ich kwalifikacjom.

§ 185. Rodzaj tych stanowisk, sposób ich przyznawania i nadawania określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 października 1926 r. w sprawie wykonania art. 99 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 666).

§ 186. Przepis art. 99 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego nie stosuje się do podoficerów zawodowych przeniesionych do rezerwy lub pospolitego ruszenia w myśl § 139 pkt. II i III.

Rozdział V.

Nadterminowi.

Do art. 100 — 104.

§ 187. Prawo mianowania szeregowych nadterminowych posiadają dowódcy, którzy mają uprawnienia co najmniej dowódcy pułku.

§ 188. Szeregowymi nadterminowymi mogą być mianowani ci, którzy:

1) odbyli ustawowo przewidzianą obowiązkową czynną służbę wojskową; warunek ten należy uważać za spełniony również i wtedy, gdy wskutek wcześniejszego urlopowania ich rocznika w myśl art. 72 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym, faktycznie przesłużyli mniej niż przewiduje art. 4 teje ustawy;

2) posiadają zdolności instruowania lub fachowe;

3) nie przekroczyli 26 roku życia;

4) złożyli pisemne zobowiązanie do służby nadterminowej na przeciąg jednego roku (wzór Nr. 8);

5) nie byli karani za pijaństwo, kradzież, oszustwo i inne przewinienia, mogące ujemnie świadczyć o ich charakterze;

6) w wypadku, gdy przebywali na stałym urlopie dłużej niż 4 tygodnie, złożyli urzędowe poświadczenie nienagannego prowadzenia się;

7) w wypadku niepełnoletności, dołączyli do zobowiązania pisemne zezwolenie ojca lub prawnego opiekuna, uwierzytelnione przez powołane do tego urzędy lub notarialnie (wzór Nr. 8 a);

8) złożyli własnoręcznie podpisane podanie o mianowanie ich szeregowymi nadterminowymi;

9) posiadają kategorię zdolności A w myśl przepisów oceny zdolności fizycznej do służby wojskowej, stwierdzoną przez lekarza formacji.

W wyjątkowych wypadkach może Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony) zezwolić na mianowanie nadterminowymi szeregowych, nieodpowiadających warunkom, podanym w punktach 3 i 9 niniejszego paragrafu.

O mianowaniu szeregowego nadterminowym winni dowódcy formacji nieewidencyjnych powiadomić właściwych dowódców formacji ewidencyjnych.

§ 189. Służba nadterminowa może być przedłużana z roku na rok przez dowódcę uprawnionego (§ 187), jeżeli szeregowy nadterminowy złoży każdorazowo nowe zobowiązanie do służby nadterminowej na przeciąg jednego roku. O przedłużeniu służby

nadterminowej dowódcy formacji nieewidencyjnych winni powiadomić właściwych dowódców formacji ewidencyjnych.

W wyjątkowych wypadkach można przedłużyć służbę nadterminową zarówno szeregowym, którzy zostali mianowani nadterminowymi w myśl przedostatniego ustępu § 188, jak i szeregowym, którzy w czasie i wskutek służby nadterminowej utracili kat. A zdolności fizycznej, o ile będzie to związane z korzyścią dla służby, oraz o ile nadterminowy będzie posiadał taki przydział służbowy, który nie wymaga bezwzględnie kategorii A zdolności fizycznej.

§ 190. Ogólny okres służby nadterminowej w zasadzie może wynosić tylko lat trzy, to znaczy, że przedłużenie służby może się odbywać tylko dwa razy, poczem szeregowy nadterminowy zostaje — o ile nie został mianowany podoficerem zawodowym — przeniesiony do rezerwy lub pospolitego ruszenia.

§ 191. Obowiązki i prawa szeregowych służby czynnej (art. 11 — 49 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego) mają również odpowiednie zastosowanie do szeregowych nadterminowych.

Ponadto:

1) obok uposażenia szeregowego służby czynnej zgodnie z posiadanym stopniem wojskowym pobierają osobny dodatek w wysokości 35% uposażenia zawodowego kaprała samotnego;

2) w pierwszym roku służby nadterminowej mogą uzupełnić brakujące im warunki do awansowania (szkoła lub kurs podoficerski, względnie egzamin po uprzednio odbytej praktyce w myśl §§ 82—84 niniejszego rozporządzenia);

3) w każdej chwili mogą być mianowani podoficerami zawodowymi, jeżeli posiadają wszystkie potrzebne warunki, przyczem służba nadterminowa wlicza się im do wymiaru zaopatrzenia emerytalnego, do trzechlecia służby, wymaganego w § 140 niniejszego rozporządzenia (małżeństwo), do 12-letniej służby zawodowej, uprawniającej do otrzymania prawa pierwszeństwa do stanowisk przewidzianych w art. 99 ustawy, oraz do okresu czasu wymaganego przy awansie na plutonowego — nie wlicza się natomiast do zadeklarowanych okresów służby zawodowej, do wysługi lat i szczebla uposażenia. Sposób i tryb mianowania nadterminowych podoficerami zawodowymi jest ten sam, jak wskazano w odpowiednich paragrafach niniejszego rozporządzenia, dotyczących mianowania podoficerów zawodowych z tem, że podania o mianowanie podoficerem zawodowym winni oni zasadniczo wnosić najpóźniej na 4 miesiące przed upływem terminu zobowiązania służby nadterminowej;

4) w pierwszych dwu latach służby nadterminowej mogą otrzymać corocznie urlop wypoczynkowy do 7 dni, zaś w trzecim roku do 2-ch tygodni.

§ 192. Szeregowy nadterminowy zostaje przeniesiony do rezerwy lub pospolitego ruszenia:

1) po upływie terminu, do którego się zobowiązał, jeżeli nie nastąpi przedłużenie;

2) przed upływem terminu:

- a) na własną prośbę, jeśli ta zostanie uwzględniona przez dowódcę, posiadającego uprawnienia co najmniej dowódcy pułku,
- b) w razie degradacji na zasadzie wyroku sądowego,
- c) jeżeli w drodze prawomocnego wyroku sądowego zostaje przeniesiony do II klasy żołnierzy (w rozumieniu kodeksu karnego wojskowego) lub był co najmniej dwukrotnie ukarany dyscyplinarnie aresztem,
- d) w razie degradacji w myśl przepisów dyscyplinarnych dla wojska,
- e) w razie uznania przez wojskową komisję rewizyjno-lekarską za czasowo niezdolnego do służby wojskowej lub też za zdolnego do służby w pospolitem ruszeniu (kat. C i D) — wyjąwszy wypadek wskazany w § 189 ustęp drugi niniejszego rozporządzenia,
- f) wskutek wyboru na posła do Sejmu lub Senatu.

§ 193. Szeregowy nadterminowy może być ponadto zwolniony od służby wojskowej przed upływem terminu zobowiązania, jeżeli na podstawie orzeczenia wojskowej komisji rewizyjno-lekarskiej został uznany za zupełnie niezdolnego do służby wojskowej (kat. E).

§ 194. Szeregowi nadterminowi, przeniesieni do rezerwy (pospolitego ruszenia) podlegają wszystkim obowiązkom i prawom szeregowych rezerwy (pospolitego ruszenia), ustalonym w ustawie o powszechnym obowiązku wojskowym wraz z rozporządzeniem wykonawczem i w ustawie o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego wraz z niniejszym rozporządzeniem. W szczególności ćwiczenia w rezerwie odbywają ze swym rocznikiem poborowym, z tem jednak, że w roku kalendarzowym, w którym zostali przeniesieni do rezerwy nie będą do nich powoływani.

§ 195. Przepisy regulujące sposób i tryb mianowania, oraz przedłużania służby szeregowym nadterminowym mają odpowiednie zastosowanie jak przy mianowaniu oraz przedłużaniu służby podoficerom zawodowym. Natomiast prośbę o przedłużenie służby wnoszą szeregowi nadterminowi najpóźniej na 3 miesiące przed upływem terminu zobowiązania, przyczem o decyzji dowódcy winni być powiadomieni najpóźniej na jeden miesiąc przed upływem terminu zobowiązania.

§ 196. Szeregowi nadterminowi nie mogą podczas służby nadterminowej uzupełniać warunków, brakujących im do mianowania oficerami, a w szczególności nie mogą być przyjmowani do szkół podchorążych rezerwy, szkół oficerskich, oraz szkoły oficerskiej dla podoficerów.

Rozdział VI.

Szeregowi uczniowie szkół wojskowych.

Do art. 105.

§ 197. Do typu szkoły oficerskiej zalicza się szkoły kształcące kandydatów na oficerów zawodowych, a mianowicie:

- a) Szkołę Podchorążych Piechoty,
- b) Szkołę Podchorążych Kawalerji,
- c) Szkołę Podchorążych Artylerji,
- d) Szkołę Podchorążych Lotnictwa,
- e) Szkołę Podchorążych Inżynierji,
- f) Szkołę Podchorążych Sanitarnych.

Dla zapewnienia jednolitych podstaw wykształcenia kandydatów na oficerów zawodowych pierwszy rok nauki szkół podchorążych piechoty, kawalerji, artylerji, lotnictwa i inżynierji odbywa się wspólnie dla tych szkół w Szkole Podchorążych Piechoty pod nazwą „Kursu unitarnego w Szkole Podchorążych Piechoty”.

§ 198. Do typu szkoły oficerskiej dla podoficerów zalicza się Szkołę Podchorążych dla Podoficerów.

§ 199. W razie utworzenia nowych szkół wojskowych, zostaną one zaszeregowane do poszczególnych typów odrębnymi rozporządzeniami Ministra Spraw Wojskowych.

§ 200. Cele, zadania i czas trwania poszczególnych szkół wojskowych określają specjalne rozkazy Ministra Spraw Wojskowych.

§ 201. Zaliczenie szeregowego ucznia do stanu faktycznego szkoły następuje z chwilą zgłoszenia się jego w danej szkole na zasadzie faktu przyjęcia względnie faktu przydzielenia do danej szkoły. Zaliczenie do stanu faktycznego szkoły winno być stwierdzone w rozkazie dziennym danej szkoły.

Do art. 106.

§ 202. a) Kandydatom do Szkół Podchorążych Piechoty, Kawalerji, Artylerji, Lotnictwa i Inżynierji, przechodzącym kurs unitarny w Szkole Podchorążych Piechoty — nadaje tytuł podchorążego komendant Szkoły Podchorążych Piechoty, po ukończeniu przez szeregowego ucznia z pomyślnym wynikiem okresu szkoły rekruta.

b) Kandydatom do Szkół Podchorążych Piechoty, Kawalerji, Artylerji, Lotnictwa i Inżynierji, przyjętym do wymienionych szkół na podstawie ukończenia przez nich szkół podchorążych rezerwy oraz kandydatom do Szkoły podchorążych dla Podoficerów — nadają tytuł podchorążego komendanci tych szkół równocześnie z zaliczeniem szeregowego ucznia do stanu faktycznego danej szkoły.

c) Szeregowym uczniom Szkoły Podchorążych Sanitarnych — nadaje tytuł podchorążego komendant szkoły po ukończeniu przez szeregowego ucznia z pomyślnym wynikiem okresu szkoły rekruta.

d) Nadanie tytułu podchorążego jest ogłaszane w rozkazie dziennym szkoły i odnotowane w ewidencji szeregowego ucznia.

Do art. 107.

§ 203. Warunki przyjęcia do poszczególnych szkół wojskowych, jak również warunki przenoszenia uczniów z jednej szkoły do drugiej, ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

Do art. 108.

§ 204. Szeregowi uczniowie otrzymują specjalne oznaki szkolne związane ze stopniem zaawansowania się w nauce, niezależnie od posiadanych ewentualnie rzeczywistych (tytułarnych) stopni wojskowych.

Z oznakami szkolnymi wiążą się i specjalne tytuły szkolne.

Oznaki i sposób tytułowania szeregowych uczniów ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

Szeregowi uczniowie szkół wojskowych typu szkoły oficerskiej pod względem pobierania żołdu zostają przyrównani do szeregowych pełniących obowiązkową służbę wojskową i otrzymują:

- a) w 1-szym roku nauki—
  - 1) przed uzyskaniem tytułu podchorążego— żołd szeregowca;
  - 2) począwszy od chwili uzyskania tytułu podchorążego — żołd plutonowego niezawodowego;
- b) w 2-gim roku nauki otrzymują żołd sierżanta niezawodowego;
- c) w 3-cim roku nauki i latach następnych otrzymują żołd starszego sierżanta niezawodowego.

W wypadku, gdy uposażenie, wynikające z posiadanego przed wstąpieniem do szkoły rzeczywistego stopnia wojskowego danego szeregowego ucznia, jest mniejsze od żołdu przewidzianego dla danego rocznika szkoły — otrzymuje on żołd przewidziany dla danego rocznika szkoły.

W wypadku, gdy uposażenie, wynikające z posiadanego przed wstąpieniem do szkoły rzeczywistego stopnia wojskowego danego szeregowego ucznia, jest większe od żołdu przewidzianego dla danego rocznika szkoły — pobiera on uposażenie związane z posiadaniem wspomnianego wyżej rzeczywistego stopnia wojskowego.

Szeregowi uczniowie szkół wojskowych typu oficerskiej szkoły dla podoficerów, o ile w chwili wstąpienia do szkoły byli podoficerami zawodowymi — otrzymują w czasie pobytu w szkole uposażenie związane z posiadaniem stopniem wojskowym.

Szeregowi uczniowie szkół wojskowych typu oficerskiej szkoły dla podoficerów, o ile w chwili wstąpienia do szkoły byli podoficerami niezawodowymi — otrzymują w czasie pobytu w szkole uposażenie, jak szeregowi uczniowie szkół wojskowych typu szkoły oficerskiej.

Do art. 111.

§ 205. Przeniesienie szeregowego ucznia wybranego na posła do Sejmu lub do Senatu Rzeczypospolitej do kategorii szeregowych rezerwy zarządza Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony) na podstawie listu wierzytelnego, wydanego przez biuro Sejmu lub Senatu, przyczem czas pobytu w szkole oraz czas służby wojskowej przed wstąpieniem do szkoły zalicza mu się na poczet powszechnego obowiązku wojskowego w służbie czynnej.

Przed załatwieniem formalności przeniesienia komendant szkoły zarządza natychmiastowe czasowe urlopowanie danego szeregowego ucznia.

W razie zrzeczenia się lub wygaśnięcia mandatu zainteresowany może być ponownie przyjęty do szkoły wojskowej, o ile do tego czasu nie utracił wymaganych warunków.

Z chwilą zrzeczenia się lub wygaśnięcia mandatu szeregowy podlega wszystkim obowiązkom, wynikającym z ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym i otrzymuje przydział mobilizacyjny na ogólnych zasadach, o ile nie został ponownie przyjęty do szkoły wojskowej.

O wygaśnięciu mandatu dany szeregowy jest obowiązany w ciągu 14 dni zawiadomić właściwego powiatowego komendanta uzupełnień, o czym komendant szkoły winien danego ucznia przed urlopowaniem pouczyć.

§ 206. Do szeregowych uczniów szkoły wojskowej typu szkoły oficerskiej dla podoficerów stosują się przepisy §§ 173 — 175 niniejszego rozporządzenia, przyczem:

1) przeniesienia do kategorii podoficerów zawodowych i w stan nieczynny zarządza Minister Spraw Wojskowych (organ przez niego upoważniony), zaś komendant szkoły winien danego szeregowego ucznia jeszcze przed załatwieniem tych formalności czasowo urlopować;

2) czas pobytu w szkole zostaje zaliczony na poczet zobowiązania, złożonego przed wstąpieniem do szkoły;

3) w razie zrzeczenia się, lub wygaśnięcia mandatu zainteresowany może być ponownie przyjęty do szkoły, o ile do tego czasu nie utracił wymaganych warunków;

4) komendant szkoły winien danego szeregowego ucznia przed urlopowaniem pouczyć o jego obowiązkach i prawach, wynikających z §§ 174 i 175 niniejszego rozporządzenia.

Do art. 112.

§ 207. Urlopy szeregowych uczniów dzielą się na:

- a) urlopy wakacyjne,
- b) urlopy świąteczne,
- c) urlopy okolicznościowe,
- d) urlopy lecznicze.

§ 208. Urlopy wakacyjne udzielane są szeregowym uczniom w przerwach między jednym rokiem szkolnym i drugim, w terminach i na okres czasu, przewidziany programem nauki szkolnej oraz praktyki w pułkach.

§ 209. Urlopy świąteczne udzielane są w okresach przerw w nauce w czasie świąt Bożego Narodzenia i Wielkiejnocy. Czas trwania tych urlopów określają rozkazy Ministra Spraw Wojskowych.

§ 210. Szeregowi uczniowie szkół wojskowych zasadniczo nie korzystają z prawa do urlopów okolicznościowych. W wyjątkowych jednak wypadkach (pilne sprawy osobiste, śmierć lub ciężka choroba w rodzinie, sprawy majątkowe) mogą szeregowi uczniowie szkół wojskowych otrzymać urlop oko-

licznościowy, nie dłużej jednak jak na 7 dni, nie wliczając w to dni podróży.

§ 211. Urlopy lecznicze udzielane są szeregowym uczniom szkół wojskowych na tych samych zasadach, co szeregowym służby czynnej (§§ 59 — 68 niniejszego rozporządzenia).

§ 212. Prawo do udzielania urlopów szeregowym uczniom przysługuje:

1) przełożonym, posiadającym uprawnienia dowódcy bataljonu — do 4 dni (nie wliczając dni podróży),

2) komendantom szkół — w pełnym rozmiarze, wskazanym w niniejszych przepisach.

§ 213. Wszelkie inne przepisy urlopowe dla szeregowych uczniów szkół wojskowych są te same, jak dla szeregowych służby czynnej (przepisy wykonawcze do art. 23 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego), z tem, że czas trwania urlopów leczniczych nie może przewyższać 4 tygodni w ciągu jednego roku szkolnego oraz z tem, że co do wyjazdu podczas urlopu na teren w. m. Gdańska stosują się do nich te same przepisy, jakie stosuje się do podoficerów zawodowych (§ 157 niniejszego rozporządzenia).

Do art. 113.

§ 214. Szeregowi uczniowie szkół wojskowych podporządkowani są ogólnym wymaganiom dyscypliny wojskowej przy zastosowaniu jednak odrębnych przepisów dyscyplinarnych. Przepisy te ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

Do art. 114.

§ 215. Szeregowi uczniowie szkół wojskowych typu szkół oficerskich są kształceni na koszt Skarbu Państwa, otrzymując prócz nauki całkowite utrzymanie i żołd.

Szczegółowe obowiązki i prawa szeregowych uczniów, wynikające z tytułu kształcenia się w szkołach wojskowych, ustalają do czasu ich unormowania rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

Do art. 115 — 118.

§ 216. Opuszczenie przez szeregowego ucznia szkoły wojskowej przed jej ukończeniem może nastąpić:

- a) na skutek zwolnienia,
- b) na skutek wydalenia.

Zwolnienie jest to skreślenie z listy szeregowych uczniów szkoły, nie noszące charakteru karnego.

Wydalenie jest to skreślenie z listy szeregowych uczniów o charakterze karnym.

§ 217. Zwolnienie szeregowego ucznia ze szkoły może nastąpić:

- a) na prośbę ucznia, w razie zaś jego niepełnoletności — na prośbę jego rodziców, względnie opiekunów, o ile nie stoi to w sprzeczności z interesem służby;

- b) na mocy orzeczenia wojskowo-lekarskiego, stwierdzającego nieprzydatność do zawodowej służby wojskowej wogóle, lub do danego rodzaju służby w szczególności;
- c) z powodu braku odpowiednich uzdolnień umysłowych, względnie braku ogólnych kwalifikacyj na oficera zawodowego.

§ 218. Wydalenie szeregowego ucznia ze szkoły może nastąpić:

- 1) z powodu:
  - a) niedostatecznych postępów w nauce, wynikających ze złej woli,
  - b) ujemnych cech jego charakteru,
  - c) okoliczności, wynikających z przesłanek wychowawczych;

2) na zasadzie prawomocnego wyroku sądu, orzekającego w stosunku do szeregowego ucznia karę pozbawienia wolności inną, niż kara aresztu lub twierdzy.

§ 219. Z chwilą opuszczenia szkoły wojskowej zarówno w drodze zwolnienia, jak i wydalenia szeregowy uczeń zostaje skreślony ze stanu faktycznego uczniów szkoły, wychodzi automatycznie z grupy szeregowych uczniów, oraz traci prawo do tytułu kadeta-podchorążego, względnie podchorążego, może natomiast uzyskać tytuł i uprawnienia podchorążego rezerwy z wyjątkiem, jeżeli wydalenie nastąpiło na podstawie § 218 punkt 2 niniejszego rozporządzenia, a to:

1) o ile przerwie swe studia wojskowe przed ukończeniem unitarnego kursu w Szkole Podchorążych Piechoty, lub analogicznego okresu wykszolenia w Szkole Podchorążych Sanitarnych — po ukończeniu z pomyślnym wynikiem szkoły podchorążych rezerwy, w wypadku przyznania mu prawa do służby skróconej;

2) o ile przerwie swe studia wojskowe po ukończeniu unitarnego kursu w Szkole Podchorążych Piechoty, lub analogicznego okresu wykszolenia w Szkole Podchorążych Sanitarnych — na podstawie wniosku Rady Pedagogicznej, stwierdzającego uzyskanie przez zainteresowanego odpowiednich kwalifikacyj, zarówno pod względem wykszolenia, jak i charakteru (wniosek ten winien być dołączony do wniosku na zwolnienie względnie wydalenie ucznia);

3) sposób nadawania tytułu podchorążego rezerwy oraz ewentualnie stopnia wojskowego szeregowym uczniom zwolnionym, lub wydalonym ze szkoły regulują specjalne rozkazy Ministra Spraw Wojskowych.

§ 220. Zaliczenie całkowite lub częściowe czasu pobytu w szkołach przygotowawczych i oficerskich na poczet obowiązkowej służby wojskowej, lub na poczet zobowiązania złożonego w myśl art. 64, względnie 65 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego może być dokonane przez Ministra Spraw Wojskowych jedynie w wyjątkowych wypadkach i to tylko wtedy, gdy szeregowy uczeń opuszcza szkołę w drodze zwolnienia. Wydaleni o zaliczenie to ubiegać się nie mogą.

§ 221. Szczegółowy sposób i przebieg zwalniania i wydalania, jak również określenie stosunku

zwolnionych i wydalonych do służby wojskowej, wreszcie sposób odbywania tejże — ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

§ 222. Przepisy §§ 215 — 220 mają również odpowiednie zastosowanie do szeregowych uczniów szkół wojskowych typu szkoły oficerskiej dla podoficerów.

Do art. 119.

§ 223. Wymiar i warunki odslugiwania przez absolwentów szkół wojskowych w wojskowej służbie zawodowej czasu pobytu ich w szkole wojskowej ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

§ 224. Obowiązki i prawa uczniów szkół dla małoletnich ustalają do czasu unormowania ich rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych — specjalne rozkazy tegoż Ministra.

Rozdział VII.

Przepisy przejściowe.

Do art. 52.

§ 225. Nauczyciele publicznych szkół powszechnych, którzy zostali zaliczeni do rezerwy na zasadzie art. 111 ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej z dnia 23 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 609), a odbywają wykszolenie wojskowe na zasadzie § 641 rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 37, poz. 252) w trzech ośmiotygodniowych okresach, podlegają w tym czasie wszystkim przepisom obowiązującym szeregowych rezerwy i pospolitego ruszenia w czasie powołania tychże do czynnej służby wojskowej w rozumieniu art. 52 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego.

W czasie odbywania powyższych ośmiotygodniowych okresów wykszolenia przysługują tym osobom identyczne uprawnienia urlopowe, jakie wskazane zostały w § 58 pkt. 4 niniejszego rozporządzenia.

Do art. 75.

§ 226. Podoficerowie zawodowi w stopniu plutonowego, którzy w myśl §§ 148 — 150 rozporządzenia wykonawczego z dnia 13 czerwca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 539) do ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego ukończyli szkołę podoficerów zawodowych (§ 148) względnie fachowy kurs uzupełniający (§ 149) lub też złożyli egzamin (§ 150), jako warunek awansu na plutonowego, są w zasadzie zwolnieni od obowiązku ukończenia szkoły, kursu lub zdania egzaminu po praktyce w myśl § 147 niniejszego rozporządzenia przed awansem na sierżanta.

Jednakowoż zarówno oni, jako też sierżanci oraz starsi sierżanci, których fachowe wiadomości nie odpowiadają poziomowi nauki w szkołach (kursach), względnie wymogom egzaminów, ustanowionych jako warunek uzyskania stopnia sierżanta (art. 75 ustawy o podstawowych obowiązkach i pra-

wach szeregowych Wojska Polskiego), mogą być odesłani na wniosek dowódcy pułku (równorzędno) do tych szkół (na kursy), lub powołani do zdawania odpowiednich egzaminów. Nieukończenie szkoły (kursu) z pomyślnym wynikiem, względnie niezdanie egzaminu pociąga za sobą następstwa wskazane w § 139 ustęp III b).

Postanowienie to dotyczy również tych podoficerów zawodowych, którzy ukończyli specjalny kurs uzupełniający lub zdali egzamin w myśl § 204 rozporządzenia wykonawczego do ustawy z dnia 22 sierpnia 1924 r. (Dz. U. R. P. z r. 1925 Nr. 77, poz. 539) oraz § 230 niniejszego rozporządzenia.

Szczegółowe zarządzenia dotyczące wykonania postanowień drugiego i trzeciego ustępu niniejszego paragrafu wyda Minister Spraw Wojskowych.

Do art. 102.

§ 227. Wysokość określonego w § 191 niniejszego rozporządzenia dodatku obowiązywać będzie dla wszystkich szeregowych nadterminowych, którzy zostaną mianowani lub uzyskali przedłużenie służby nadterminowej w czasie do trzech miesięcy od ogłoszenia niniejszego rozporządzenia. Natomiast szeregowi nadterminowi, którzy zostaną mianowani lub uzyskają przedłużenie służby nadterminowej przed powyższym terminem, otrzymują dodatek w wysokości dotychczas obowiązującej przez czas trwania tego jednorocznego zobowiązania.

Do art. 123.

§ 228. Podoficerowie zawodowi i majstrzy wojskowi, mianowani na podstawie rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 512 i 513), mogą po ukończeniu 6-ciu lat służby zawodowej, licząc od chwili mianowania, pozostać nadal w służbie zawodowej w charakterze podoficerów zawodowych, jeżeli złożą deklarację do dalszej służby zawodowej w myśl niniejszego rozporządzenia, odpowiadają warunkom ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, oraz jeżeli dowódca formacji pozostawi ich w dalszej służbie zawodowej.

§ 229. Wszyscy podoficerowie zawodowi, zajmujący w chwili ogłoszenia niniejszego rozporządzenia stanowiska administracyjno-kancelaryjne w biurach i urzędach, uzupełnianych przez bataljony administracyjne, zostają automatycznie przeniesieni do służby intendentury. Powrót do swego dotychczasowego rodzaju służby może nastąpić bądź z rozkazu, bądź na własną prośbę w myśl § 133 niniejszego rozporządzenia.

§ 230. Dla podoficerów zawodowych broni i służb, mianowanych na podstawie rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 512), a którzy nie z własnej woli nie mogli ukończyć szkoły podoficerów zawodowych w myśl art. 75 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego, ukończenie specjalnego kursu uzupełniającego lub złożenie egzaminu według programu, ustalonego rozkazami Ministra Spraw Wojskowych, jest uważane za równoznaczne z ukończeniem szkoły podoficerów zawodowych przy uwzględnieniu zastrzeżenia, wskazanego w § 226 niniejszego rozporządzenia.

§ 231. Podoficerowie zawodowi, mianowani na podstawie rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 r. mogą otrzymać poświadczenie służby w myśl przepisów wykonawczych do art. 99 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego na podstawie zaliczenia im do służby zawodowej w Wojsku Polskim czasu służby w byłych armjach zaborczych i byłych polskich formacjach wojskowych, zgodnie z art. 11 rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 6 sierpnia 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75, poz. 512).

Analogicznie zalicza się im tę służbę i w innych wypadkach, o ile obowiązujące przepisy inaczej nie stanowią.

§ 232. Do istniejących jeszcze w wojsku chorążych zawodowych mają zastosowanie wszelkie przepisy, odnoszące się do podoficerów zawodowych.

Przyjmowanie chorążych rezerwy do służby zawodowej w charakterze chorążych zawodowych dozwolone jest tylko wyjątkowo, na wniosek dowódcy pułku (równorzędno) i w każdym wypadku za zezwoleniem Ministra Spraw Wojskowych (organu przez niego upoważnionego), gdy ze względu na specjalne wyszkolenie fachowe lub wybitne kwalifikacje przyjęcie to jest pożądane dla dobra służby.

Szczegółne przepisy, odnoszące się do chorążych, wyda Minister Spraw Wojskowych oddzielnie.

Do art. 124.

§ 233. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie rozporządzenia i przepisy, wydane w sprawach unormowanych niniejszym rozporządzeniem, a z niem sprzeczne.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Załączniki do rozp. Min. Spraw
Wojsk. z dnia 15 maja 1928 r. (poz. 643).

Nagłówek

Wzór Nr. 1.

L. dz. . . . .

WOJSKOWE ZEZWOLENIE

za zawarcie związku małżeńskiego.

Zgodnie z artykułem 21 (69) ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego zezwalam (stopień wojskowy, imię i nazwisko, formacja macierzysta, rok urodzenia, imiona rodziców)

na zawarcie związku małżeńskiego z (imię i nazwisko narzeczonej)

Niniejsze zezwolenie jest zaświadczeniem, że ze strony władz wojskowych niema przeszkód do zawarcia małżeństwa i jest ważne w ciągu roku od dnia wystawienia.

(Data)

(Pieczęć)

(Podpis)

Uwaga: W myśl § 130 rozporządzenia wykonawczego z dnia 15 maja 1928 r. do ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych powinien szeregowy zameldować o zawarciu małżeństwa swemu dowódcy w ciągu 14 dni od daty ślubu.

Książka meldunkowa czasowo urlopowanych szeregowych.

Wzór Nr. 2.

L. p.	Stopień	Nazwisko i imię	Formacja wojskowa	Data zameldowania się	Rodzaj i czas urlopu	Dokładny adres	Data odmeldowania się	U w a g i

W N I O S E K

Wzór Nr. 3.

awansowania (stopień, imię i nazwisko) .....
do stopnia (rzeczywistego, tytularnego) .....

Przynależność		Kary	
Data urodzenia		Opinie dowódców i decyzja	
Narodowość i religia			
Nr. Głównej Księgi Ewidencyjnej			
P. K. U.			
ewidencyjna	etatowa		
	służbowa		
Funkcja			
Cenzus naukowy (wykształcenie cyw.)			
Krótki przebieg służby wojskowej			
Ukończył szkoły wojsk. jakie, gdzie, kiedy i z jakimi wynikami			
Odznaczenia pochwały			
	sądowe		
	dyscyplinarne		
Data ostatniego awansu			
Stosunek stanu faktycznego do etatu formacji, wykazujący wakans stanowiska w proponow. stopniu			

Wzór Nr. 4.

DEKLARACJA.

(Stopień wojskowy, imię, ewent. imiona) nazwisko . . . . . urodzony dnia . . . . . roku . . . . . zobowiązuje się w myśl art. . . . . ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego do czynnej służby wojskowej w charakterze podoficera zawodowego przez . . . . . lat.

(Data) (Podpis)

(Data) Deklarujący podpisał w mej obecności.
(Pieczęć) (Podpis dowódcy pododdziału).

Uwaga: Wykropkowane części deklaracji wypełnić, po słowie art. dodać 64 (przy pierwszym zobowiązaniu) 65 przy następnych zobowiązaniach, po słowie „przez” dodać ilość lat (3, 6 lub 9) lub też wstawić cyfrę 3, jeżeli chodzi o pierwsze kolejne zobowiązanie.

Stwierdzenie.

Stwierdzam przyjęcie wymienionego jako . . . . . z dniem . . . . . na przeciąg . . . . . lat i ogłoszenie faktu przyjęcia w rozkazie . . . . . Nr. . . . . punkt . . . . . z dnia . . . . .

(Data) (Pieczęć) Podpis dowódcy pułku (formacji równorzędnej)

Uwagi: „jako” podać tytuł wedle § 128 rozporządzenia wykonawczego z dnia 15 maja 1928 r. do ustawy. Po podpisie przez dowódcę pułku deklaracja przechowana zostaje w dowództwie pułku, zaś ewent. poprzednio złożona deklaracja wydana zostaje dowódcy pododdziału, który ją w obecności danego podoficera zawodowego niszczy.

Wzór Nr. 4a.

DEKLARACJA.

Jako ojciec (prawny opiekun) niepełnoletniego (imię, ewent. imiona i nazwisko kandydata) . . . . . wyrażam zgodę na zobowiązanie się jego do . . . . . letniej służby czynnej wojskowej w charakterze podoficera zawodowego, a tem samem na stosowanie względem niego postanowień ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego oraz obowiązujących ustaw, rozporządzeń, przepisów i rozkazów dotyczących szeregowych Wojska Polskiego.

Podpis ojca (prawnego opiekuna).

Uwaga: Podpis ojca (prawnego opiekuna) musi być zalegalizowany przez powołane do tego urzędy lub notarialnie.

Wzór Nr. 5.

ŚWIADECTWO WOJSKOWO-LEKARSKIE.

U badanego w dniu . . . . . NN. . . . . „syna . . . . . urodzonego w r. . . . . stwierdziłem, iż . . . . . wobec czego odpowiada on według przepisów oceny zdolności fizycznej do służby wojskowej — kategorii zdolności . . . . . a stan jego zdrowia czyni go zdolnym do służby zawodowej w charakterze podoficera zawodowego (szeregowego nadterminowego) w kategorii . . . . .

(Pieczęć) (Podpis)

Wzór Nr. 6.

PROTOKÓŁ REHABILITACYJNY.

- 1) Stopień wojskowy,
- 2) Nazwisko i imię,
- 3) Rok urodzenia,
- 4) W jakiej formie pełnił służbę w chwili dostania się do niewoli,
- 5) Kto był wtedy jego bezpośrednim dowódcą,
- 6) Dokładne wskazanie miejscowości, dnia i godziny dostania się do niewoli,
- 7) Krótki opis szczegółowy dostania się do niewoli,
- 8) Kto równocześnie z nim został wzięty do niewoli,
- 9) Jak długo przebywał w niewoli i w jakich miejscowościach,
- 10) W jaki sposób powrócił,
- 11) Kto może poświadczyć prawdziwość podanych okoliczności,
- 12) Ewentualne inne dalsze pytania szczególne.

Wzór Nr. 7.

Formacja . . . . .
L. dz. . . . .**POŚWIADCZENIE**

wojskowej służby zawodowej.

Stopień wojskowy i kategoria . . . . .
Formacja macierzysta . . . . .
Nazwisko i imię . . . . .
Urodzony dnia . . . . . roku . . . . .
powiat . . . . . województwo . . . . .
religii . . . . . narodowości . . . . .
Mianowany podoficerem zawodowym dnia . . . . .
Uzyskał zgodnie z artykułem 99 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego z dniem . . . . . prawo pierwszeństwa w otrzymaniu odpowiadającego jego kwalifikacjom jednego ze stanowisk ustalonych rozporządzeniem Rady Ministrów do artykułu 99 ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych.

(Miejsce i data wystawienia) (Pieczęć) (Podpis dowódcy formacji).

Własnoręczny podpis otrzymującego poświadczenie.

Wzór Nr. 8.

644.

DEKLARACJA.

(Stopień wojskowy, imię, ewent. imiona) na
zwisko . . . . . urodzony dnia . . . . . roku
. . . . . zobowiązuje się w myśl art. 100 ustawy
o podstawowych obowiązkach i prawach szerego-
wych Wojska Polskiego do czynnej służby wojsko-
wej na przeciąg jednego roku w charakterze szere-
gowego nadterminowego.

(Data) (Podpis)

Deklarujący podpisał w mej obecności.
(Data) (Pieczęć) (Podpis dowódcy pododdziału).

Stwierzenie.

Stwierdzam przyjęcie wymienionego jako sze-
regowego nadterminowego z dniem . . . . .
na przeciąg jednego roku i ogłoszenie faktu przyję-
cia w rozkazie . . . . . Nr. . . . . punkt . . . . .
z dnia . . . . .

(Data) (Pieczęć) Podpis dowódcy pułku
(formacji równorzędnej)

Uwaga: Po podpisie przez dowódcę pułku deklaracja przechowana zostaje w dowództwie pułku, zaś ewent. poprzednio złożona deklaracja wydana zostaje dowódcy pododdziału, który ją w obecności danego szeregowego niszczy.

Wzór Nr. 8a.

DEKLARACJA.

Jako ojciec (prawny opiekun) niepełnoletniego (imię, ewent. imiona i nazwisko kandydata) . . . . . wyrażam zgodę na zobowiązanie się jego do jedno-roczej służby czynnej wojskowej w charakterze szeregowego nadterminowego, a temsamem na stosowanie względem niego postanowień ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego oraz obowiązujących ustaw, rozporządzeń, przepisów i rozkazów dotyczących szeregowych Wojska Polskiego.

Podpis ojca (prawnego opiekuna).

Uwaga: Podpis ojca (prawnego opiekuna) musi być zalegalizowany przez powołane do tego urzędy lub notarialnie.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów

z dnia 5 lipca 1928 r.

w sprawie zastępczego doręczania zwykłych przesyłek listowych.

Na mocy art. 17 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafii i telefonii (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 584) oraz art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 stycznia 1927 r. w sprawie ustanowienia urzędu Ministra Poczt i Telegrafów (Dz. U. R. P. Nr. 5, poz. 26) zarządzam co następuje:

§ 1. Zwykłe przesyłki listowe (listy, kartki pocztowe, druki, czasopisma, papiery handlowe, próbki towarów) winny być doręczane w lokalu wskazanym w adresie, bądź bezpośrednio do rąk adresata, bądź członkowi jego rodziny lub innemu domownikowi a w szczególności osobie tam pracującej lub zamieszkałej, bądź wreszcie służbodawcy adresata.

O ile przy wejściu do lokalu (mieszkania) adresata umieszczona jest skrzynka do listów, listonosz może wrzucać całkowicie opłacone lub wolne od opłaty pocztowej zwykłe przesyłki listowe do skrzynki do listów. W tych domach, w których umieszczone są specjalne szafki do listów z przegródkami, doręczanie takich przesyłek dla adresatów, korzystających z tych przegródek, odbywa się wyłącznie przez włożenie przesyłek do odpowiednich przegródek.

Powyższy sposób doręczania przez włożenie przesyłek do przegródki szafki do listów lub przez wrzucenie do skrzynki do listów, nie ma zastosowania przy doręczaniu listów za dowodem doręczenia oraz pism sądowych.

§ 2. Doręczenie, wykonane w sposób przewidziany w § 1, uważa się za doręczenie prawidłowe.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1928 r. i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy sprzeczne z niniejszym rozporządzeniem.

Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*